

4)

JAN KŘESADLO:

JAK TO BYLO S FOLTÝNEM

Upozornění:

K této knize je třeba znát, nebo, ještě lépe, mít při ruce
"Život a dílo skladatele Foltýna" od Karla Čapka.

RAZ

Foltýna? No ano, to vám řekli dobře. Samozřejmě, že se tak nejmenoval. Ony ani ty okolnosti jeho života nejsou přesně - to se tak obvykle dělá že ano, - ale, já si myslím, že je Čapek ani pořádně nevěděl. Prosím vás, ten se pohyboval v těch nevyšších tehdejších kruzích - to byli ti pášečníci, že -- do těch ten, jak tady teda říkáme, Foltýn, nikdy ~~vůbec~~ nepronikl. Asi Čapek slyšel o té kočičině s představením Judity -- sám se toho jistě nezúčastnil -- taková surovost mu musela být přece cizí a protivná - ale nejspíš o tom slyšel, počítám, asi taky nějaké poškodbky. No - a pak se snad o toho - teda Foltýna - začal trochu zajímat -- a to ostatní si v tvůčím kadlubu vymyslel. Já už nevím, kdo to napsal, Graham Greene, myslím, že dobrému spisovateli stačí, aby prošel pod něčím oknem - a už ví o tom člověku všechno -- no, někdy se zdá, že snad ano, ale v případě toho Foltýna se Čapkoví povedlo jenom velice částečně. Velice částečně. Ne, děkuju, člověk tak starý jako já už s tím musí dát pozor -- ale vy si snad dáte jednu zase na mne? Ale copak, vy jste ještě mladík, protě mně, anyway, že ano. Mike, please, another drink for the gentleman here --- cože? ale ne -- no tak teda -- O.K., do make it two, Mike, please --- tak kde jsme to přestali?²

No, já vám teda řeknu, že ten -- m -- no, budu teda říkat Fricek či Běda, nebo vlastně - Beda! , že ano -- ale no - udělejte si úsudek sám - třeba se já taky pletu, že ano. My, co jsme toho, teda, řekněme, Fricka, dobře znali, jsme se tenkrát dost zlobili a mrzeli, když to vyšlo. To se ví, byl tam přeshpačený, ale k poznání byl pořád. A pak ta opičárna s tím představením, to se totiž bohužel stalo - tak to nemohla být mýlka. Thank you, Mike. Tak teda živijó.

Hlavně se tím hodně trápila jeho žena. On sice byl -- m - teda Foltýn dost těžko k vydržení a tak, ale jinak to bylo všechno dost jinak.

No, aspoň v té jedné věci to měl, chudák, lepší než ten Čapek.

Hlavně ji, a taky nás ostatní zlobilo, že nám Čapek jako vkládal různé věci do úst -- nehledě k tomu, že nás taky předělal -- ale při tom jsme byli pořád k poznání -- to je strašně k vzteku - na to by snad měl být zákon.

Nejvíce se vztekal Hofbauer -- bože, -- to jsem tomu dal -- no tak, to je tam jako ten slepý Kanner, víte, když už jsem to teda vyžvanil- neměl jsem si ten drink už dávat ----

To my jsme se tenkrát všichni dost zlobili- ono, víte, Karel Čapek muzice asi moc nerozuměl-- já myslím, že muzikální nejspíš asi byl, tak jako uměl kreslit stejně dobře, nebo možná i líp jako Josef -- a Josef uměl taky psát -- to čert vždycky kadí na větší hromadu a komu pámbů --- jo, teď si vzpomínám, on v těch Anglických listech píše, jak dělal v Hyde Parku druhý hlas do nějakého toho anthem -- ale nejspíš se tomu v mládí dost nevěnoval -- nebo tak.

Právě v tom Foltýnovi je to vidět, že ty technické názvy v mšice používá někdy dost bez porozumění, víte, jako když si dítě hraje, třeba na astronauta, nebo jako ten Walter Mitty .

Třeba jak tam je, že ten Fatty to "Ký žal" prý dokonale vykontrapunktoval jako kantus firmus --- to právě nedává dost smysl, to by nikdo, kdo tomu rozumí, takhle neřekl. Nehledě k tomu, že používat firmus -

2 mimo školní úlohy, teda, to už se dneska nedělá a k tomu nářku by se to asi moc nepasovalo-- přitom, co to mělo být jako za firmus? --- sice , to se ví, já tu partituru neviděl, a invenci se meze nekladou-- ale nemá to ten jako odborný zvuk, ta věta --- a takových míst je tam vícero. --- No tak, to se ví, tak si dal Čapek nakukat, co mu kukali, a pojal to jako navýsost zajímavou látku o impotentním umělci -- K vůli té jedné větě se hlavně vztekal ten Hofbauer.

Ona ta paní Karla uvažovala i o tom, že by se jako soudila, to by člověk nevěřil, kde se v té tiché a rozumné paní vzala taková ež

fanatická vášnivost, jenže na co, a jak, --- a ono by to bylo bývalo asi stejně nešlo.

Potom, že ano, Čapek byl tehdy už, chudák, pod drnem a pak z něj dlouho a dlouho dělali tu unperson. To víte, kdo chce utlačovat náš národ, jde vždycky nejdřív po spisovatelích. Tak už z toho důvodu se to ani nehodilo a paní Karla to taky nahlídla ---tak, že ano, ale řeknu vám, určitá křivda zůstala i ve mně, i když jsem toho - teda

Fardu, nebo vlastně Fricka, zase tak strašně důvěrně neznal - Nespravedlnost zlobí, i když se nás přímo netýká.

To víte, Čapek byl oficiálně dlouho skoro tabu. Já se pamatuju, jak někdy v roce padesát dva nebo tři nějaká holka podala na filosofické fakultě disertaci --- anebo to už byly ty diplomní práce? - - zkrátka traktát s názvem: Karel Čapek, pokrokový maloměšťák.

To se ví, že tenhle pitomý název byl jenom kamufláž, to se tehdy tak muselo. Ale teď si nepřejte, co tam propuklo za inferno. Všechny ty svině, co před tím možná hajlovaly, a ty starší, ještě před tím, to se ví, pilně masaříčkovaly, všechny ty potvory se na toho chudáka holku sesypaly jako upíři. ~~A~~že prý maloměšťák -- to že ano --- ale pokrokový! ---- aber woher! --- nebo tenkrát vlastně už zase rusky. No, ale, teď ta holka se nakrhlá a přinesla jim ruskou monografii, ze které to vlastně všechno oběloha --- jenže to se jí potom zase už nedávňovali vyčítat: Nějaký ten Petrov nebo Pavlov nebo Smirnov, nebo nějaká Kolodějkina, či co -- a prý --- Káreľ Čápěk-progressívnyj ---- jak se řekne rusky maloměšťák?, bude to ptiburžuj nebo klejabjurgěr? ---"

-----Bohužel jenom: mělkij buržuj.---

----"Tak to je škoda. Anyway. Káreľ Čápěk progressívnyj mělkij buržuj --- a teď ještě měl vidět ten tanec zase pro ty svině!

No, to se ví, ututlali to, jak pak jinak -- asi to nakonec zametli pod tébich i s tou holkou -- ale to jsem odbočil -- no, pravda, o tom alias Foltýnovi -----

No, tohle jsme vám uvedl jako ilustraci, co bylo tenkrát za situaci s Karlem Čapkem --- akkdyž to trochu přešlo, tak už to dávno vystydlo a bylo lepší to neohřívát.

Ale chcete-li vědět, jak to opravdu bylo s Foltýnem, tak já vám to povím.

DVA

Ona ta záležitost rehabilitace nebo tedy vindikace, či jak by se to řeklo, toho Foltýna bude asi stejně už v zárodku neúspěšná: Předně tady máte toho Čapka -- no, to je autorita, proti tomu nikdo nic nezmůže. Potom - většina těch lidí, co tam jako vystupuje v té knize i když předělaně, a říkají něco, co si Čapek rajnsenkrécht vymyslel-- většina těch lidí buď už umřela, anebo zůstali za tou železitou oponou, částečně v senilním marasmu.

Ale hlavně -- ono je to tam taky špatně o tom Foltýnově konci -- ačkoliv to je, to se ví, už z druhé ruky, od té Olgy Scheinpflugové. Třeba to Čapek tak udělat ani nechtěl, anebo by to byl po úvaze předělal --- no, to je už jedno ----

Ono, po té ostudě s tou operou --- on se nezbláznil a neumřel za dva dni v Bohnicích --- to mi říká ten Dr Parma, že to by bylo i dost nepravděpodobné ---- To se ví, choval se prý potom nějak divně a odvezli ho --- sice ne do Bohnic, protože tam bydlíštěm nepřislušel, ale ke Karlovu jedenáct, na kliniku---- do Bohnic by byl přišel až kdyby se u něj vyvinul chronický stav --- no, a taky ho z té kliniky asi za dva nebo tři dni propustili domů, když se uklidnil.

Tak proto taky on tam za ty dva dni neumřel, protože na klinice je to ~~má~~ jako náběžícím pásu a víc individuální péče --- no to je jedno, že.

No ale, teď měl k té ostudě s Juditou ještě to stigma, že je jako blázen, i když ho pustili domů právě proto, že blázen nebyl.

Tak teď to teprv pro něj bylo --- asi za dva roky na to tiše

uchřádl.

Ale, kromě té slátané Judity, co si jí pak pro legraci půjčovali mezi sebou pražští muzikanti, po tom- teda Ferdovi, či vlastně Frickovi žádné sladby nezůstaly. Jestli to spálil- no dost možná, ale určitě nepálil prášné papíry -- to je jenom taková fantasie a vlastně drzość. Mohl bych taky říkat, že je to veliká škoda- ale když to nemohu doložit nějak hmatatelně -- to máte těžké.

Já si stejně myslím, že Čapek chtěl vlastně asi vykreslit někoho, koho znal z literatury -- ~~av~~ když slyšel o té Juditě a kdo byl její skladatel --- tak jak mu ho totiž popsali --- zdálo se mu to podobné a tak udělal z literáta muzikanta. Tak bych si to představoval.

Tak to byla ještě další posmrtná smůla pro toho Ferdu --- totiž --- a proč ne. Ono to právě už ani nemá cenu, abych vám říkal jeho pravé jméno. Jednak je úplně, ale úplně neznámý a jednak -- když to nemohu nijak doložit -- to je těžké.

Já vlastně ani nevím, mohu-li vám tohle vůbec vykládat, můžete si myslet, že jsem si to jen tak vymyslel, abych odporoval.

TŘI

To víte, syčící hladovému nevěří.

Karel Čapek je, kromě teda Haška, jenže ten se toho osobně nedočkával, ještě pořád náš zřejmě nejúspěšnější autor. Tomu šlo, co se týče uplatnění, v životě všechno jako když prší. V soukromém životě sice prý už tak šťastný nebyl -- no, do toho nikomu nic není.

Jo, ale, milý pane: Teď kdyby k tomu Čapkovi někdo přišel a říkal mu, že , protože jeho soukromý život je nespořádaný, tak je jasné, že musí být asi nějaký úchylný, nebo co --- co myslíte, jak by na to reagoval? Co by řekl, nebo udělal, to já nevím, ale určitě by mu to přišlo strašně líto. Ale, darmo mluvit! Můžte, two more here, please. Jednou za čas neuškodí.

Ten rada Šimek taky existoval, abyste věděl. Totiž - no - zase se jmenoval jinak, pochopitelně. Snad s ním Čapek o tom Foltýnovi mluvil, ale on nám to potom vehementně popíral, že by říkal Čapkovi něco takového, jako co je v té knize. Dost se i zlobil.

Paní Karla totiž za ním chtěla jít, jednak zjistit, jestli to bylo tak, jak psáno, jednak se zeptat na možnost toho souzení- a tak mě poprosila aby šel sebou. Ona už, to se ví, mluvila s rodinným advokátem a ten ji z toho zradil, jenže ona to tenkrát nechtěla přijmout a chtěla si to potvrdit jinde.

No, ten Šimek to teda potvrdil. Ale, říkal ten Šimek -- že kdepak, že - no - teda ten Ferda nebo Franta -- nebo pardon Fricek -- no, potvrdil to, jak jsme ho znali -- že vůbec nebyl takový vznešeně zapšklý, jak se to tam líčí. Byl spíš takový vesele a naivně dětský, že se naopak vůbec neuráčil a že toho jeho spulůžáci často využívali. Říkal, že je všechno vypravil tím, jak dovedl přesně napodobovat hlasy všech kantorů -- i je s tím občas vyplašil, když třeba dělali zrovna nějakou roštěrnu a teď se za nimi ozval přísný hlas třídního nebo ředitele. Taky uměl napodobovat hlasy všech ptáků a zvířat a dělal spoužákům i jiná taková jako zvuková představení.

Třeba "v ordinaci u zubaře", to byl Frickův parádní kousek- já to vím, to dělal i později nám. Dělal všechno to vrtání, vyplachování a vyfukování, tak přesně, že člověku úplně rozbolely zuby. Nebo taky jiné nějaké takové zvukové divadlo -- já jsem jednou, to ale už je hodně dávno, ale už za soudruhů, viděl ještě v Praze nějaký plakátě název "fonoráma". To jsou teď ty jejich komunistické školy! To má být zřejmě jako panoráma, jenže zvukové. No jenže, ono je to právě zrovna naopak, protože "pan" je "všechno" a "horáma" je "podívaná". Tak to zvukové by se teda muselo jmenovat nějak jako panfonéma -- no ti nám zničili školství! --- no tak to vidíte, už se dědek zase zapovídal --- teda Fricek dělal taky to fonoráma, nebo teda panfoméma "na nádraží". Dělal, jak brzdí a zastavují lokomotivy, a teď jak vystupují lidé a jiná lokomotiva zase odjíždí a tak. A všechno vám přesně --- měl strašně rád mašinky-- to mají muzikanti často -- nikdo neví proč -- tak věděl i který typ a který a jak se zvukově jeden od druhého liší. A předváděl jim to -- a později taky nám. Lidé ho měli dost rádi, ale i mu záviděli a posmívali se mu. On uměl ale taky udělat na hubu dvojhlasou fugu, neboli bicinium, že vám nelžu. To i nám kolikrát ukazoval, už jako ~~amix~~ dospělý člověk. To váš Ferda- totiž Fricek -- nebo teda Beda! --- ze sebe naopak nic nedělal a řeknu vám-- to ho asi hlavně zničilo. Lidem imponuje naobědvanost, jen což dělej!

Tak to jste teda neviděl, nebo vlastně neslyšel!

To byl unikát!

On jeden hlas pískal a druhý poplaskoval jako zpěvem, hlasivkami. Ale ty hlasy se úplně nezávisle proplétaly! No, skoro žádný muzikant by to nedokázal, takhle improvizovaně z fleku, ani zahrát na piano! Já jsem se později setkal s člověkem, který takhle dvojhlasně dovedl taky pískat a zpívat ^{homofónně} najednou, jenže jenom ~~mužikant~~ v terciích a sextách. Ale ten Ferda právě uměl dvojhlasou fugu --- a se správnou těsnou, představte si! A na pianě, na pianě, nebo na varhanách, to dovedl

nebo vlastně, ještě pívají (panfoméma, nebo tak nějak)

improvisovat fugu čtyřhlasou, nebo i pěti a snad i šestihlasou ,
i vám někdy dvojitou-- a všechny ty hlasy dovedl zavést do správné těsny
On dovedl taky improvisovat ve všech možných dozích --- já nevím kde na
to ten Čapek přišel, že to byl jenom takový pozér bez nadání -- ale ne
me toho! To se ví, různí impotentí a hurvínkové to o něm tvrdili --
no to už je teď jedno. Ten -- Fricek, že ano, ne Ferda -- byl už od
dětství takové jako hudební zázračné dítě. Už strašně brzo hrál na klav
vír, snad už někdy ve třech - čtyřech letech -- a správnou harmonií!

Potom ho, to se ví, dali učit, ale když už mu bylo asi deset, tak ta
fradle, co ho učila, zjistila, že dodnes nezná noty: Ona totiž mu každý
kousek napřed přehrávala a on si to hned napoprvé zapamatoval a už
to nikdy nezapomněl - a tak se na to přišlo až teprv, když měl jednou
hrát sám rovnou z partu. Pak se to ovšem velice rychle taky naučil.
To nám sám vykládal a smál se tomu, kdepak, ten ze sebe nic nedělal,
to je tam úplně špatně.

Víte, já už jsem světu i sobě všechno odpustil - je to tak, zdá se,
nejlepší - ale kdybych byl mladší a zlejší, tak bych hlásal teorii
že ten Čapek v tom Foltýnovi vlastně přetrýřoval určitou částku své
vlastní osoby --- Takový ten blaf a komerční flanc, co potřeboval
na dosažení té světové slávy --- a to bylo právě v rozporu s jeho
vnitřním jako tvořivým jádrem --- tak se s tím potřeboval vypořádat.
Ať už to tak bylo nebo ne, ale trochu bych ho jako posmrtně umolousal
--- za to, že tak velkopansky náhrně naložil s tím chudákem -- teda
Frickem.

On tu jeho úžasnou hudební paměť vlastně ani sám nepopírá - to se ví,
tolik mu upírat, to si asi nepřipadali ani ti jeho informátoři --- víte
jak tam ten Jan Trojan učí toho Foltýna hudební formy a tak --
zase dost amatérsky podáno -- ano, to nevádí -- ale tam říká jako
ten Trojan, že zahrál Foltýnovi nějaké variace na nějaké pastorále,
prý, vemte to do dur --- no pastorále do mol, to se mi taky nezdá.
A ten Foltýn jako nevěděl, tak on mu to prý přehrál a ten Foltýn to

pak po něm notu od noty opakoval--- tak to ředa jo --- to by uměl -
 jakže on by se --- Ferda, ne? --- vykašlal na nějakého Trojana, že jó.

To se ví, to mu pak taky vyčítali, -- že jenom reprodukuje, že má jen paměť a nic jiného -- oni totiž neměli většinou ani tu paměť --

no, ale když pak zjistili, že z Fricka muzika jen teče, tak zase říkali že je to moc facilní, že v tom není ten tvůrčí boj a kadlub a tak -- a já nevím, co ještě. Závist, že.

Ale je vidět, že Čapek přece jen musel dělat nějaké to domácí cvičení s muzikou, když dal tomu váženému, nábožnému a formy dbalému skladateli jméno Jan Trojan. On totiž byl u nás v šestnáctém století polyfonik Jan Trojan Turnovský, to se málo ví, a to byl utrakvistický kněz v Hradci -- ale někteří říkají, že se jmenoval Traján--- My jsme se po vydání toho Čapkova Foltýna často dohadovali i hádali, kdo to ten Trojan má jako být. Jedni říkali, že Viklálek a jiní, že to má být starý Oto Albert od sv. Víta---asípodle vyznání, jestli byl někdo protestant nebo katolík. No, jeden jako druhý -- že by mohli učit toho -- Ferdu, že jó, jako skládat --- ale nechme toho!

Ale právě, že jeho otec si to nepřál, aby byl z Fer- z Fricka muzikant. Oni měli muziku v rodině a jeho dědeček prý k vůli muzice sešel a špatně skončil. Tak tedy ten otec se bál a Fricka z muziky spíš srážel.

On nebyl sirotek, to není pravda, ale peníze moc neměli, to je pravda je. To byla taková ta úřednická kucha -- na muzikanty se dívali jako na provazolezce --- to je ten smutný postoj---kejklíři, pištcové a hudci a jiní lehcí lidé ---- No, tak to bylo pro toho Fricka špatně, protože učení ho jinak moc nebavilo. Kdyby ho ten otec podporoval a dal ho už někdy v patnácti na konservatoř, mohlo být možná dobře, ale on si vzal do hlavy, že z něj chce mít advokáta. Tak to tak máte ---

Ten Šimek s ním prý kamarádil, to je pravda, a pak se rozkmotřili, to je taky pravda, ale tak, jak se to líčí v té knize to prý zase nebylo.

Ten rada Šimek se nám zapřísahal, že Fricek by nikdy neudělal to, jak se to tam líčí, že se hlásil, jestli si může sednout jinač, že Šimek

páchne ---to že je volovina, to prý by ten Fricek nikdy neudělal, na to že měl příliš bezelstnou povahu. Ten rada nám to moc nevysvětloval, jenom tak jako brumlal -- říkal, že to byla spíš jeho chyba, že když potom drostl, že začal mít jiné zájmy, mužské, říkal -- ale že ten Fricek zůstal pořád jako dítě, takže si pak přestali rozumět. Tak tolik on říkal o tom Frickovi na gymnasiu.

ČTYŘI

Poslyšte, jak jsem vám minule říkal o tom radovi Šimkovi -- já jsem si dnes v noci vzpomněl --- on byl v Praze nějaký Jurenka. Ale už, to se ví, umřel, já nevím, proč si mě takhle Pámbů nechává -- no ještě že jsem dost čilý. A ten byl taky z toho města a chodil do školy teda s Foltýnem. On mi jednou říkal, jak to prý bylo s tím Šimkem a tak -- ~~XXXXXXX~~ já jsem si na to minule nějak nevzpomenul -- stáří, myslím-- člověk začne zapomínat nové věci -- no a to jsem viděl u jiných --- to pak postupuje jako zpátky a pořád zpátky -- až se může stát, že když se takového člověka zeptáte třeba: pane, máte děti, tak že řekne, no, mám, Pepíčkovi je sedm a Aničce devět --- a oni už jsou to ve skutečnosti dávno dospělí lidé a jejich vlastní děti už vyletují z hnízda -- no, já doufám, že dřív umřu, než se mi tohle stane. Ale, že jsem zapomněl na toho Jurenku - to bude asi špatné znamení. Tak to je jedno --- ale pít dnes už nebudu.

No, tak ten Jurenka říkal, že není pravda, že by se ten Foltýn nějak moc špatně učil. On říkal, že Foltýn měl tu paměť nejen na muziku. Taky mu šlo lehce matyka --- poslyšte to je záhada, muzikanti jsou buď dobří matematici anebo naopak úplně boží hovada ---ale častěji to první. Ve starověku, ve středověku a ještě v renesanci se o muzikantech a

o matematicích mluvílo jednou hubou-- třeba informace o nějakém skladateli se najdou v knize o matematicích a tak --- no to jsem se zase zakecal ---- ale že ten Foltýn jako nebyl hlupák jení mimo muziku. Je prý pravda, že tomu moc nedával, ale vždycky uměl dost, aby slušně prošel. A když ho něco zaujalo, tak to prý uměl výborně, říkal jen Jurenka.

To právě prý ten rada Šimek neměl moc shůry dáno, v apatyce nekoupíš -- však sám Čapek píše - no to je právě to "není šprocht" - že to byl spíš jako dřič a taková jako úporně zemitá povaha. Houževnatá. No, když já jsem ho poznal, tak už žádnou houževnatost moc nepotřeboval to už si seděl jistě a pohodlně.

Ten Foltýn ho prý úplně zbožňoval - to tam taky Čapek má- ale nemyslete si nic -- to je v pubertě běžná věc, nebo aspoň byla --- možná, že teď s tou permisivitou už to tak není --- jo, ale to se ví, v většině případů to byla věc docela nevinná a platonická. A potom, u muzikantů, u skladatelů, aspoň u těch lepších, se to moc nevyskytuje.

To se ví, u kumštýřů to bývá: Baletáci do jednoho, herci náramně často, malíři a spisovatelé taky ještě dost - i když už je jich i dost normálních. Ale muzikanti, pamatujte si, tím skoro netrpí.

Z velkých skladatelů známe jenom dva: Čajkovského a Brittena -- to se ještě vlastně neví, jestli Britten trvale vydrží -- skladatelé, abyste věděli, mívají jinou věc: hodně mladé holčičky---ne už úplně děti, ale, že -- křehoučké. O Smetanovi se tvrdí, že si dovoloval na žáčky, Janáček se oženil s úplnou žabičkou, Anton Bruckner, už jako dědek, nabízel pořád všelijakým holčičkám manželství -- a tak dále. Ale nejčastěji jsou muzikanti normálně na ženské, i dost spořádání, jako třeba Bach nebo Dvořák --- no, už zase tak stařec ky kecám.....

Ale to se ví, v pubertě, v pubertě bývá všelicos. A ten Foltýn zbožňoval toho Šimka. Ten Jurenka tvrdil, že prý Fricke dával Šimkovi všechno opisovat a že ho ten Šimek prý dost využíval. Potom, to byli asi v kvintě nebo v sextě, si ten Šimek namluvil holku --- náhodou

ze mlejna, jako v té písničce o tom řemenáři - nějakou děvečku, či co . oni se chodili s tím Frickem a ještě s jinými večer koupat do mlýnské- ho rybníka a tam nějak narazili na ty holky. Ty holky už byly starší, zkušené- no, tak je jako zasvětily do těch tajů lásky -- ale Foltýn prý utekl. Ten Jurenka říkal, že tam byl tenkrát taky, takže to ví z první ruky. No, a potom ten Šimek začal pravidelně docházet za tou holkou a toho Foltýna jako opustil. Ten to, zlá se, nesl dost těžce. Jurenka říkal, že Šimek Foltýna tak jako trápil, dělal si z něho otroka a Foltýn byl takové dobré hovado, že to všechno snášel a ještě prý byl rád, když s ním ten Šimek mluvil. No, to říkal ten Jurenka, ale ví- te, Foltýnovi by to dost podobné bylo.

Ted-- v sextě se četl Homér a to Foltýna nějak chytlo. Prý zpracoval první zpěv Iliady na způsob oratoria. Snad toho i kus dávali na nějaké školní akademii -- ale ani to se nedochovalo- co to mělo za štyl, to já nevím, ale to víte, asi ještě ne nějak strašně originální---no však měl tehdy ještě čas.

Foltýn byl řečtinář nijaž extra, prý, ale že průměrný. Míval vždycky tak dvojku- trojku. No, a to mi říkal ten Jurenka, to je zvláštní, jak m to tak všechno na chvílku vypadlo -- to bylo, jak se Foltýn rozkmotřil s tím Šimkem. On tenkrát už začínal ten - m - teda Foltýn- špatně vidět, ale ještě o tom nevěděl. A teď byla komposice z řečtiny, z Homéra něco, a kantor napsal na tabuli čísla veršů, odkud kam se to jako má přeložit. Ale ten Foltýn, jak už neviděl, tak si to omylem špatně opsal ---snad osmičku místo trojky a tak něco - a přeložil ten- krát asi o patnáct geršů víc --- a ještě to měl všechno dobře.

Tak potom, říkal ten Jurenka, z toho byla určitá sensace - kantor dal Foltýnovi v příští konferenci jedničku - a tak. Všichni se vztekali, že se z Foltýna stal šplhoun a chtěli mu natlouct. Nikdo mu nechtěl věřít, že to přeložil jenom omylem, A, říkal ten Jurenka, to bylo příčinou, proč se definitivně rozpadlo přátelství Šimka s Foltýnem.

Předně se ten Šimek jaksi ještě víc odtáhl. A před příští komposicí o které se vědělo napřed, že to bude překlad z Platóna, ale, to se ví, nic víc, se Šimek tajně připravil. Výběr byl ovšem zúžen, protože se to mohlo týkat jenom školního výboru z Platónových spisů. Tak si Šimek opatřil všechny dostupné překlady těch dialogů - některé i v němčině -- a na komposici prý přišel se dvěma taškami, napěchovanými překlady Platóna.

No, a když se pak psalo, přeložil toho Šimek víc asi o pět stránek! Ke všemu tehdy Foltýn ještě dostal jenom chvalitebnou, protože Platón ho už tak nezajímal a taky, to se ví, je těžší na překlad. Tak Šimek Foltýna ~~XX~~ jako převezl a byl na koni. Tím mu taky úžasně stouplo sebevědomí a taky Fricka už tak nepotřeboval, aspoň dočasně. Když už vrazil ten kapitál do těch překladů, tak je, pochopitelně, užíval i nadále. A Foltýn ho svou psí oddaností už stejně mrzel.

A ten Jůrenka říkal, že s tím smráčným --- že to prý naopak udělal Šimek Foltýnovi -- no já nevím, já u toho nebyl -- ale pak, jako rada, tak jako mumlal, když jsme mu to připomněli -- to je pravda.

Ten Foltýn se z toho prý skoro úplně zhroutil. Ale jak udělal, tenkrát. ten onyl s tím překladem, tak se o něj začal zajímat ten premiant--- to taky Čapek píše, jenže zase překrouceně. Tak to snad Fricka zachránilo. V tom Čapkoví ho tam líčí jako spíš normálního, nudného slušňáka, ale podle toho Jurenky to byl prý taky zvláštní typ.

Kromě toho, že prý všechno uměl a nikdy se nic neučil, měl prý taky neobyčejnou fysickou sílu- Když chtěli spolužáci vychovávat Foltýna k vůli těm extra veršům, tak ten primus se ho zastal a nikdo si na něj nic nedovolil. Ale jinať dával najevo, že to je všechno blbost, že na to kašle a dělá to jen tak levou rukou. Z tělocviku se vždycky omlouval a seděl na kladině oblečený --- tenkrát se, víte, dost sokolovalo, i když proti sportům byly školy hostilní -- no, a když už těm druhým žákům ty cviky nešly, tak tak, jak byl, šel k té hrazdě nebo co,

a udělal ty cviky, co je nikdo nedokázal, třeba i veletoč, až mu padaly z kapsy šestičky a tužky. A pak si šel zase sednout na kladinu a pohrdavě se věnoval vzdělávání ducha. Tělocvikář si na něho netroufal, protože ten primus měl, to se ví, všechny kantory na své straně a tělocvikář nebyl žádný 'c.k. gymnasiální profesor té a té hodnostní třídy', nýbrž jenom 'skutečný učitel tělocviku' a když musel na boží tělo nebo na císařův svátek vyrukovat v uniformě, tak neměl na té čáce skoro žádné to peří a žádné zlaté prýmy, až ho bylo citlivějším žákům líto. Tak to tomu primusovi procházelo. O tom povolání do ředitelny to snad ani není pravda a jestli je, tak z toho nic nebylo. Říkal ten Jurenka.

No, ale, to tam v tom Čapkově není, že ten primus začal kolem maturity tak jako chřadnout. Zavíral se, byl málomluvný, i tomu Foltýnovi se pak už vyhýbal. Maturitní týden prý strávil tak, že ležel na kanapi a koukal do stropu. A potom šel a udělal to všechno snad na výbornou, ale určitě na vyznamenání. A zanedlouho na to ho našli doma na půdě mrtvého. Oběsil se prý drátem. Copak, to tenkrát u nás, opožděně, právě strašila ta dekadentní mentalita. Teď víte, z deváté, desáté ruky, ~~jak si to pamatuji~~ -- když si pomyslí, že Baudelaire byl vlastně současník Havlíčka Borovského! -- a k nám to přišlo vlastně až kolem první války -- no máme aspoň tu muziku -- a pak jsme to snad dost dohnali -- dědku stará! co to zas kecáš! ----K věci!

Prý se po něm našel sešitek a tam byly básně v několika jazycích, taky prý francouzsky a anglicky, což bylo zvláštní, protože chodil do klasičáku. Jaké ty básně byly, to nevím. Originální možná moc ne, no, však by býval měl taky čas. Ačkoliv, jestli měl opravdu hodně nadání, tak to mohlo už vypadat vyzrále. Vrchlický, že ano, se vyloupnul zeďla perfektní už jako student v těch Klatovech a pak už se nevyvíjel, jenom tak byl. No, já nevím. Jednou, to už byl hodně zpustlý, mi Foltýn hrál, někde v hospodě, a zpíval, nějakou písničku na slova jako nějakého francouzského symbolisty. A když jsem s ho ptal, kdo to napsal

a taky několik jmen hádal, snál se a řekl mi nějaké úplně české jméno, jako Václav Straka, nebo tak, myslel jsem, že si dělá legraci.

A taky jsme nechápal; proč se pak Foltýn z toho smíchu rozplakal, připisoval jsem to jeho pocuchaným nervům. O tem jeho příteli jsme se dozvěděl až po Foltýnově smrti.

PĚT

No, ale to, že ten Foltýn se dal dohromady zrovna s tím Strakou, nebo jak se jmenoval, to, říkal ten Jurenka, že bylo zvláštní. To se ví, Čapek, podle toho, jak toho Pseudofoltýna pejal, mohl to vysvětlit snadno -- šplhoun Foltýn se prostě chtěl stýkat s premiantem, tak jako taky básnil o hraběnkách a tak -- jenže ve skutečnosti ten Foltýn byl úplně jiný. Snad to bylo tím, že byli oba takoví jako zvláštní, i když jinač k sobě moc nepasovali -- anebo by se musela zastávat ta smrdutá theorie, co jí tam Čapek vlastně taky naznačuje, jako ústý toho Simka. No, to už jsem vám říkal, proč se mi to moc nezdá. Ale fakt je ten, že smrt toho Straky možná stála Foltýna jeho hudebnickou kariéru. Proto já říkám - zabít se - to si člověk musí rozmyslet. Tak ten Straka, nebo kdo, sarmoutil toho Foltýna strašně a snad ho dokonce už tehdy zničil. Protože Foltýn nakonec přece jen prosadil, že půjde na konservatoř. Zkoušku dělal -- to bylo ještě před tím, než se zabil ten Straka --- a příští rok teda odešel do Prahy. Ale jak byl z toho Straky nešťastný, tak ho nic nebavilo, nespál, nejedl, jeho veselá povaha byla tu tam - a taky, to se ví, moc nepracoval. On byl sice tak nadaný, že i tak prolezl, ale prostě - neobrátil na sebe chvalnou pozornost těch profesorů, že, jak by to jinak určitě bylo. Jenom jeden z nichho prokouk --- no to až na svém místě. To víte, teď je pokrok! A, to se musí přiznat, něco udělali komunisti zase dobře. To člověk vidí teprv, až když žije na Západě. Jako třeba ten

studentský zdravotní ústav. Být to dneska, no, tak by šel do toho zdravotáku, tam by mu dali nějaké pilulky a po--- že jo, po ftákách. Sice to se ví, za jeho dob ještě ta specifická antidepresancia nebyla, ono to je částečně taky všeobecným pokrokem --- Ale tenkrát se na to tak nadrželo. Tenkrát to tam bylo jako teď v Americe-- doktoři byli drazí --- no, byla ta pokladna, to je pravda, ale stejně --- no, a -- to se ví, ten Foltýn vlastně ani nevěděl, že má ve skutečnosti těžkou reaktivní depresi: Bylo mu^{zle}, večer hůř, nejedl, nespál, učení mu nešlo -- spíš si asi myslel, že nějak zblbnul, nebo co. Tak to mu ještě dodávalo. Jenom na chvilku se vyburcoval --- jo, to jsem vám zapomněl říct -- on šel na tu konservatoř na varhany - to u nás tak chudí hoši dělali -- a snad dodneš, či vlastně donedávna. Snad je to setrvačnost z té doby, kdy konservatoř byla německá a Češi měli jen tu varhanickou školu, ačkoliv i tam se snad původně učilo německy. Ale tehdy ještě byla dost církev a varhaník mohl ještě jakž takž najít snadné uplatnění, tak proto asi. Foltýn, to se ví, hrál ve školní kapli už od primy, kdy ani ještě pořádně n^ěšáhl na pedály, a ve vyšších třídách byl pak už skoro oficiálně školním varhaníkem --- No tak, když byl na té konservatoři druhý rok --- to bylo snad už za republiky, jestli se nepletu-- tak byla nějaká mezinárodní soutěž pro mladé varhaníky. Ten memoriál Alberta Schweitzera to ještě být nemohl, to časově nevychází -- ale nějaká taková soutěž podobná-- řekněme snad cena Maxe Regera -- no, to vlastně by taky nešlo: bylo to těsně p^oválce, to byli Němci zase obecně v opovržení --- no, nějaká cena. A dost pěkné peníze za první místo. Tak to toho Foltýna trochu probudilo, peníze on potřeboval, a ta jedna disciplína byla také improvisace na dané thema --- no, to věděl, že kam se na něj-- Aspoň určitě u nás. V Němcích, třeba byli a jsou varhanní improvisátoři pořád - to už je taková tradice-- ale u nás ? --- sláva našim českým kantorům! No, ta soutěž byla sice mezinárodní, ale i tak měl Ficek moc dobrou šanci. No, později učil ty varhany na konservatoři ten

Oto Albert, víte ten, co je v tom Čapkově Foltýnovi možná jako ten Jan Trojan. On ale tehdy byl ještě ve Francii. On byl dlouho ve Francii a vzal si za ženu dceru toho Mörina -- ale ne toho ce cochon de Mörin od Maupassanta. Toho spisovatele Mörina, jak je o něm ta povídka od Greena: A visit to Morin. No ale, už se dědek zase zakecal, promiňte.

Tak tehdy tam učil nějaký doktor Rinneburg, prý byl původem Dán -- Dánové mají velikou varhanickou tradici, málo platné, třeba ten Dietrich Buxtehude, že.

Tak ten Rinneburg hrával dobře, i když trochu jako toporně -- on pořádával koncerty -- ale to se ví, když se objevil Fricek, tak on tajně zezelenal, protože to hned poznal. Tak teď ho začal všelijak srážet a mustrovat -- a Fricek, hlupák, asi nikdy nepochopil, odkud vítr vane -- jak byl smutný z toho Straky, tak si myslel, že si to zaslouží a že to je snad taková jako oprávněná pedagogická přísnost. Teď byla ta soutěž, no, a Fricek se taky přihlásil. To mu ten Rinneburg dobře zakázat nemohl -- klasifikačním kolem prolítnul Fricek jako po mejdle -- tak si něčej ale vymyslel něco jiného.

To víte, to se hrálo tak, že ti kontestanti vyfasovali čísla a byli za plentou, aby to jako bylo spravedlivé. A ta porota, co to posuzovala, sestávala z profesorů konservatoří a z dómských varhaníků z různých evropských zemí a míst. Každý ten soutěžící si na to povinně a na to zvolené číslo napřed vymyslel a poznamenal registrací, aby si to tam potom honem rychle mohl nakopat, než začne hrát. Protože registrace se taky klasifikovala.

No, Fricek se s tou registrací dlouho mořil: Napřed mu ten Rinneburg schválně řekl, že to bude někde jinde -- víte, jestli velký nebo malý sál Hudebního Domu -- tak něco --- a řekl mu špatné varhany, co měly úplně jiné rejstříky. A když už to měl všechno vymutýrované

tak mu někdo řekl, člověče, co blbneš, vždyť na těchhle varhanách se přece nesoutěží. Tak teď to musel dělat všechno znova ---

Ale to ještě zvládl. Ale potom, těsně před tou soutěží, mu ten Rinneburg, jako jeho profesor a poradce, všechnu tu registraci předělal a- to se ví, Foltýn nemohl nic říkat, musel poslechnout.

Ale on mu to udělal naschvál blbě a amatérsky. No, a ten Foltýn, z toho vzteku a lítosti, hrál při té soutěži mnohem hůř, než jindy. Taky, to se ví, když tak hrál, a teď se mu to ozývalo úplně jinak, než jak si dlouho představoval a zkoušel - tak to samo ho muselo strašně rozčilovat a plést. On ten Rinneburg byl nakonec varhaník, tak věděl, jak na něj, že.

No, tak ta dvě čísla, to povinné a tu vlastní volbu, ještě jakž takž přeplaval - i když dostal mizerné známky -- a teď přišla improvisace. Za normálních okolností by Fricek musel tu improvisaci vyhrát a známky by mu asi stačily vyrovnat, co ztratil na těch dvou číslech, takže by musel dostat nejmín druhou cenu - nejmín, povídám. Tam v poro~~de~~ seděli taky Khübelmann z Lipska, toho dobře vynechat nemohli, a pak Knud Hjemmelsberg z Kodaně - ti by Frickovu polyfonickou improvisaci dovedli ocenit -- a ti ostatní tomu taky rozuměli.

On v tom Čapkově Foltýnovi ten Trojan říká, že umění není žádná inspirace, ale práce. No já nevím. To se ví, "ins^pirace" je takové jako h^ysterické slovo, je ho plná huba -- ale, málo platné, určitá nálada být musí, ne? No, a ten Fricek byl už tak vynervovaný, že mu to pořád nepřicházelo a jak mu to nepřicházelo tak pořád víc a víc panikoval a tím mu to právě nepřicházelo -- až nakonec viděl, že něco hrát musí, tak se donutil a zahrál jednu větu z takové jako triové sonáty -- docela pěkně to udělal -- no, ale proti tomu, jak improviso-
val normálně, tak to zase vůbec nic nebylo. On všichni jeho kolegové, co tam seděli v auditoriu u té soutěže a poslouchali, poznali Fricka po dle stylu -- plenta neplenta -- a divili se a byli zklamaní, protože čekali nějakou velkou parádní fugu. Ale asi se někteří i radovali, Rinneburg určitě - já vám řeknu, snad jich bylo takových víc, než bychom čekali.

No, a když Fricek viděl, že vlastně shořel náčelé čáře, přišlo mu to strašně líto a rozplakal se a utekl -- ani nepočkal na známky. Ne, neumístil se.

Tak tehdy se právě o něm začalo rozhlašovat, že je za á jenom takový pozér bez nadání a za bé hysterák --- tak jak ho pak, z druhé ruky zřejmě, líčí ten Karel Čapek. No, a za chvíli tomu i sami začali věřit. Dříve říkali jenom, že je facilní a tak, ale teď jim nádherně zahrál do noty. Ti museli být rádi!

Já si myslím, že nebýt Foltýnova smutku nad tím Strakou, tak by se tomu Rinneburgovi nepodařilo ho vynervovat. Zahrál by to býval dobře i s tou hovadskou registrací a pak by se byl vytáhl při improvisaci -- a musel by mít v kapse nejmiň druhou cenu --- anebo, i kdyby to i nakrásně spackal, byl by se z toho zase otřepal. Ale tak jak byl, celý rozbolavělý a smutný, tak ta soutěž ho definitivně srazila nãkolena. Vystoupil z konservatoře a vrátil se domã, že prý zjistil, že na to nemá dost talent.

Tatík byl vlastně rád -- oželel peníze i čas a nabádal Fricka, aby mu tedy vyhověl a dal se zapsat na práva.

ŠEST

Tenkrát to nebylo tak, jako teď u nás a jinde po světě - žádné přijímací zkoušky a pohovory -- kdo chtěl studovat, tak jenom šel k šaltru na děkanát fakulty, ukázal tam tomu kvestorovi maturitní vysvědčení a vysvědčení zachovalosti, koupil si index, nalepil si tam fotografii, vyplnil ho podle takové kníčky, seznamu přednášek, taky ještě zaplatil nějaký kolek a snad zápisné -- ani to moc nebylo - kvestor mu dal do indexu štempl a bylo to. Žádné granty nebo stipendia sice prakticky nebyly - totiž něco bylo, ale to byl jenom semene-- a na to se musely dělat takové jako zkoušičky - kolokvia se jim říkalo-- no. Tak příští rok se ten Foltýn teda zapsal napráva, to má Čapek pravdu. Ale, že to vynechal s tou konservatoří - já myslím, že to asi nevěděl, nebo to zase zapomněl, protože to by nesedělo do toho obrázku inkompetentního amatéra.

On tam někde -- snad to má jako říkat ten Trojan -- že ten Foltýn si neuměl poradit s věcmi, které by musel znát každý absolvent konservatoře. To je zase vidět, že tomu Čapek moc nerozuměl - prosím vás, copak třeba Bach nebo Beethoven chodili na konservatoř? No dobře, vyřeknete, že měli tvrdou soukromou výuku -- no možná -- ale já myslím, že ti by ji asi ani nepotřebovali. Ale vezměte se třeba Wagnera - ten se přece neučil hudbu soustavně vůbec -- já vím, ta jeho muzika je divná -- taková jako- no, foltýnovská -- podle toho Čapka, myslím -- nadutá a narcisticky opizdlá --- ale geniální je to stejně -- málo platné-- No, a neučil se Wagner nikde u nikoho, jenom si četl partitury. Tak to je vidět, jak tomu Čapek moc nerozuměl. Prosím vás, copak on uměl psát proto, že měl maturitu s češtiny?

No, to je už jedno. Tak on prý opravdu ten Foltýn bydlel na Malé Straně, co byl ten pokoj s pianem, s tím chemikem. Ten Jurenka totiž byl potom taky v Praze na filosofii -- studoval snad matematiku -- tenkrát ještě žádná extra přírodovědecká fakulta nebyla - to bylo jako

Je to tady - můžete mít phí ejč dý třeba z nějakých pavouků -- ono se právě takovým jako optickým klamem potom zdálo, že filosofie a přírodní vědy spolu hodně souvisí. Jako třeba ten Čapek, že , studoval původně biologii, ale disertační psal o pragmatismu. Nebo ten Emanuel Rádl, co se mu říkalo don Quijote české filosofie -- to byl filosof, ale habilitoval se na vývoj oka u pentapodů - to já ani nevím, co to pentapodi jsou, prosím vás, které potvory mají pět noh? Martani asi. No, už zas kecám.

No to jenom, že ten Jurenka je znal z fakulty.

Tak ten mi říkal, jak to s tím chemikem prý vlastně bylo.

No, můžete si vybrat -- já se zdržuju hlasování.

Fricke napřed v tom pokoji s pianem nebydlel, tam právě bydlel ten chemik. On se jmenoval jako Benda nebo Bendl -- možná, že ho to zajímalo hlavně k vůli tomu jménu -- ale ne -- nebudme zlí - řekněme, že to ukazuje na to, že třeba měl na to taky buňky - no tak ten Benda nebo Bendl se sice o chemii zajímal a uměl ji a poctivě studoval; ale měl taky jednu tajnou vášeň -- muziku. On moc hrát neuměl -- no copak to ten Wagner prý taky ne --- ale chtěl být skladatelem. Ruští skladatelé za císaře, že ano, byli často buď oficiální nebo chemici.

On byl velký fand na kontrapunkt a tak, to byla tenkrát taková jako móda -- prý od romantismu, zpět ke struktuře - ale v novém duchu.

Prosím vás, Max Reger teprve nedávno umřel, - první vydání Schönbergovy Harmonielehre se ještě lupilo -- pak byl ten neoklasicismus - Stravinskij a tak --- no tak tomu Bendovi nebo Bendlovi imponoval kontrapunkt. Ostatně mu takové sentence vkládá do huby i ten Čapek.

No jo, jenže Benda ten kontrapunkt smolil, kdežto z Fricka to jen tak teklo. O tom, že Foltýn je taky muzikant, ten Benda nevěděl.

To taky není pravda, že by se Fricke nějak nápadně nosil - to až později ho žena a hlavně tchýně strojily jako sybaritského bohéma ---

Benda, když se dověděl, že Foltýn je právník, tak okamžitě měl k němu superiorní pocit. To se ví, chemie je věda, kdežto práva jsou hlavně

memorování a - že ano - ta sociální úloha právníků je někdy skoro až hraniční -- no, toho nechme --- No a potom, právníčina je taková opravdu suchá -- žádné mysterium přírody a života - že ano.

To se ví, toho Benda taky zlobilo, to tam ten Čapek říká, že ten Fricek se k němu jako fresher choval moc familiérně - ale od Fricka to nebyla drzost - on byl takový jako dětsky důvěřivý. --

Tak on řekl, ten Benda, obráceně to bylo - jestli vám, kolegáčku, nebude vadit, že občas hraju na klavír- tak to z něj vyhrklo.

Dneska si studenti na setkání tykají, tehdy si vykali i dobří přátelé. Toho Fricka už tehdy život přece jen trochu naučil. Tak neříkal nic a jenom se tak v těch obléskaných šatech kroutil jako svatej Ján a trochu se usmíval tou kušničkou --- on měl v obličeji něco skřítčího - ale postavou byl vysoký a tenký jako liána --- neprozradil se.

A ten Benda tam v tom Čapkovi říká, že Poltýn byl pořád pryč a že nebylo jasné, z čeho je živ - a že někdy jedl jenom suché housky -- no, já vám to řeknu - dělal varhanního Substituta po kostelích - co by tím se to všechno vysvětluje. Ale ten Benda si možná poctivě myslel, že Poltýn žil na dluh.

Ale tomu Bendovi ani muk.

No, ten si tam občas brnkal - buď si něco pomalu přehrával, anebo si sám něco svého zkoušel - a koho má za zdí, to ntyušil.

No, ten Bendl chodil s tou Pavlou, to je pravda. Tenkrát, mládenče, -- no proti mě ještě jse, málo platně -- tenkrát nebyla ještě žádná permissivita - ani taková ta menší, co ji pamatujete vy. Tenkrát byla mládež ještě tak zvaně slušná - však když přestal být, přišly bordely s chleba --- no to sem teď nepatří - dirty old man ---

No tak, to se ví, že mezi tím Bendlom a tou Pavlou nic nebylo, tenkrát se nosila ještě fura takových zábran a intelektuálských círátů --- však si přečtete třeba zrovna toho Čapka, hlavně jeho prvotiny -- o té Lídě třeba --- tam ta tehdejší mentalita jasně vystupuje.

No, ale, ten Benda se jí svěřil, že jako píše muziku a tak - to se ví, té Pavle to strašně imponovalo. On ten Benda tomu Čapkovi jako říká, že prý jednoho dne - nevím, co jí napadlo - mu šla jako vrátit knihy - no to mi nezní moc věrohodně na tu dobu.

II Co se ve skutečnosti stalo, že Benda té Pavle jednou, když spolu chodili po Praze, řekl, že jí přehraje nějakou svou snad chromatickou fugu - to se ví, v pološeru vědomí se mu motaly jiné úmysly - ale to by si byl sám jasně nikdy nepřipustil -- a ta Pavla teda svolila - na tom přece nic není, jsme přátelé - taky by si nic jasně nepřipustila. No, jak to tak bývá, byl z toho smrtelný trapas - ten Benda sice napřed hrál, ale šlo mu to jako psu pastava, ještě hůř než normálně - oba se hrozně styděli a tak š a nakonec byla z pokoje utekla. A teď se jako rozešli a oba se strašně trápili. No, ale nakonec se zase smířili a dohodli se, jako moderní lidé, povznesení nad konvence- a teď šli, to

se ví, silně zneurotisození, k tomu Bendovi, do toho pokoje s pianem. Ale teď má ta historie druhý konec -- já jsem relata referro - tak mi to říkal ten Jurenka -- ale odkud by to tak podrobně věděl, nevím--

↓ ↑ ten Pricek nic nepil-- věřte, nevěřte. To má Čapek taky špatně.

On totiž alkohol vůbec nesnášel, malinká dávka ho úplně opila -- proto-že měl takovou jako elfí náuru, myslím. No ale, ten večer, co ta Pavla se jako v bouři citů rozhodla --- nezapomeňte, že to bylo brzy po první válce -- tak ten Foltý hrál někde na svátostném požehnání. A když si pak šel do sakristie pro těch pár švestek, tak ho farář pozval na večeři. No, Pricek byl rád, že se jednou najedl, to se ví, ale musel vypít taky skleničku vína. On sice spolkl jen asi třetinu .. zbytek držel v hubě a vyplivl na chodě -- ale ta třetina mu stačila - Vrátil se domů na byt ve značně povznesené náladě.

No a teď ten Benda s tou holčkou se plížili k němu do toho pokoje s pianem to se ví- oba náramně vynervovaní. Ona ta bytná byla prý nahluchlá, tak si troufli to podniknout. To se ví, vidět je tenkrát nesměl nikdo,

kdepak! Ale když už stáli před tím pokojem, tak zůstali jako tumpachoví. Bylo slyšet jak tam někdo uvnitř mluví důstojným pedantickým basem a ta Pavla se překvapeně obrátila, jestli je Benda ještě vedle -- byl to totiž přesně jeho hlas. Ale to bylo jako melodram -- Benda tam jako z rozpaků něco koženě docíroval a podtím se ozývala fibichovská muzika - víte, ty oplzlé kvartětakordy a tak - no muzika jako Namluvy Pelopovy, jenže trochu překořeněná, zparodovaná.

Potom břink- břink - piano pausu a Bendův hlas povídá: "Jestli vám, kolegáčku, nebude vadit, že občas hraju ~~na~~ piano."

Ten Benda koukal jako kdyby mu ulítly všechny a až teprv, když se ozval Foltýnův smích jeho normálním Foltýnovským hlasem, si uvědomil, o co musí jít. To jsem vám už říkal, že Fricěk dovedl napodobit přechně všechny lidské hlasy, které slyšel. A pak začal Foltýn, notu od noty, pomalu a nešikovně, hrát tu Bendovu skladbu, jak ji musel slyšet přes zeď, když ji ten chemik hrál Pavlíně -- a Benda teď teprv asi viděl, co je to za nezaprost - Ale ani neměl čas se setadět za tohle, protože přišlo ještě něco horšího -- ten trapnětrapný dialog a zase slovo od slova přesný a k tomu ta fibichovská muzika jako Namluvy Pelopovy --

↓ ↑ A potom udělal Foltýn nahlavní thema té Bendlovy skladby parádní fugu

↑ a potom, na totéž thema, trochu zpotvořené, tu sprostou dupárnu na tři --- to je teda té pravdy trochu, co je na tom šprochu, v tom Čapkoví. Co se pak přesně stalo, se neví, ale Benda a Pavla se nadosmrti rozešli a ten chemik od té doby Foltýna fanaticky nenáviděl. Ačkoliv byl jinak dost rozumný, když se řeklo Foltýn, ztrácel úplně rozum.

On Fricěk takhle zlomyslný normálně nebyl, když, tak jenom tak jako laškovně dobromyslně, nikdy zle, to tak kapka vína to udělala.

No ale, zpět se to už vzít nedalo.

Benda se pak odstěhoval a od té doby Foltýna vnímal jako takovou nečistou, nízkou, instinktivní a nedisciplinovanou, neuhněteně muzikální podlidskou bytost. To, co možná říkal tomu Čapkoví, jestli ten si to ovšem

celé nevymyslel, to se mu zřejmě tak opravdu jevilo, protože se to v něm tak předělalo, aby s tím mohl žít.

Ale horší bylo, že ten Benda se potom později stal honorovaným docentem na fyzikální chemii a stýkal se s takovou tou intelektuální

↑ holcvolí. O komponování pokoušet se přestal, ale kolem muziky se mo-
↓ tal pořád.

Mezi jeho přátele potom patřil taky ten Igor Klvaňa - víte, ten klavírní virtuos a taky skladatel, sice spíš menší. On taky psal povídky z hudebního života, ten Klvaňa. Tak s tím ten Benda pak kamarádil. Ale tím se vlastně Frickovi zavíraly další dveře. Ten Benda byl sice trochu snob - kdo nakonec není? - ale muzice dost rozuměl a to se dalo zkontrolovat. Tak když on potom v těch kruzích řekl, že Foltýn za nic nestojí, tak to každý bral za bernou minci a už se dál nezajímal. Tak tak to bylo s tím Bendou a s tou Pavlou podle toho Jurenky.

Tam v té knize je, že se Foltýn se svou ženou seznámil na právnickém bále. No, to je možné, že se na takovém bále prvně dali dohromady, ale oni se znali už před tím z kostelního sboru, když tam ten Foltýn zastupoval varhaníka nebo s nimi i zkoušel. Ona ta paní Karlu, krom té nespravedlnosti k Frickovi, na to zlobilo zvlášť to, že je tam vyličená jako taková pučka. To si mužští často myslí, že když ženská vypadá obyčejně, že musí být blbá. To je ale omyl.

Já jsem se setkal s jednou moc slavnou polskou matematickou a ta vypadala úplně jako obyčejná tlustá bába - nikdo by to v ní nehledal. A tu zkušenost jsem udělal opakovaně i s jinými, i když méně slavnými. Ono právě taky naopak, když ženská vypadá zajímavě, tak se od ní čeká jako duch -- ale nejen to -- ten duch se v ní i vidí - a to často i potom, co už se dlouho projevuje jako kráva. To už tak je -- no tak snad abych tu úvahu skončil.

No tak, ta Karlička byla sice domácíky vychovaná, ale byla, zdá se, dost na muziku. Proto taky toho Fricka oceňovala, protože jí jinak na něm nic nebylo, jako pro ženskou -- on nevypadal tehdy nijak zvlášť krásně nebo zajímavě -- no trochu zvláštně - to ano - ale tu běžnou představu umělce nesplňoval.

Ona si pak vzala do hlavy, že si ho vezme a pomůže mu ku slávě -- tatík nad tím sice kroutil hlavou --- ale ten byl, kromě toho, že vydělal na těch pět domů jako velkotruhlář - jinak páté kolo u vozu.

Jeho žena byla původně učitelka -- on si ji vzal v době, kdy ještě ty peníze neměl -- to už byl tak ten typ, že toužil mít všechno lepší než druzí a imponovalo mu, že ta slečna je jako vzdělaná a jemná -- sám tomu moc nerozuměl. Vždycky se na ni díval nahoru a tak si to s tím Frickem od ní dal vysvětlit. Ona ta tehdy byla taková jako naivní -- nerozumná - - ten truhlář ji musel celý život chránit jako

dítě. Ta Karla byla trochu víc po otci, ta měla víc rozumu a praktičnosti. No, ale vzaly si do hlavy, že toho Foltýna uženou. On Fricek na ženské nikdy moc nebyl, to není pravda, že by byl potom proutník -- ostatně i ten Čapek to tak taky trochu nanáší, jenž ten z něj dělá, že to jako vykládal a naznačoval. On se té Karličky ze začátku dost jako bál. Oni ho začli zvat k nim domů a Fricek chodil, protože neměl jinak dost co jíst.

Jak to potom přesně bylo, to se neví, ale co je jisté, že se ten Foltýn ženit hechtěl a ještě pár dní před svatbou se prý schovával u toho Juranky. Ale oni ho našli a doslova odvlíkli k oltáři.

Ta Karla ho měla ráda, však se pak o něj dost brala, ale stou svatbou to na něho prostě bezohledně smatkou ušily. Fricek na ni moc nedržel -- jestli byl přece jenom jáp Britton, to nevím -- ale nezdá se -- spíš bych myslel, že na to snad nebyl vůbec, nebo jenom málo.

Na to byly pak dvě verze:

Jedna tvrdila, že se Karla nechala od Foltýna svést a pak mu řekla, že čeká jeho dítě -- oni nikdy děti neměli -- mimochodem -- a druhá, že půjčili Foltýnovu otci peníze do obchodu -- on snad byl potom nějaký malý hokynář, nebo co -- a pak řekli, že to na něm budou vymáhat, kdyby si Fricek Karlu vzal -- ale já myslím, že tohle bude snad pomluva. Možná ale, že ho jen tak umluvíly, snad mu daly před oddavkami něco napít -- on moc nepotřeboval -- ne, a když přišel k sobě, byl ženatý. Té právníčiny pak nechal -- myslím, že udělal, ještě před tou svatbou, jednu státnici -- a pak vstoupil k advokátovi jako nějaký písař nebo koncipient, nebo jak se tomu říká -- že to při tom jako dodělá -- aby jako taky pracoval, víte, i když nemusel. Ale ten advokát ho tam nechtěl, protože Foltýn byl takový jako dětsky upřímný ke klientům a taky si při práci často zpíval nebo pískal -- a že chodil dost elegantně. Tak on potom jedom trochu varháníčil, ale to zase té tchyni nebylo -- ona by byla snesla, kdyby byl ředitelem kůru u sv. Víta,

ale tolik vlivu zase jako truhláři neměli, i když byli bohatí.

Tak mu dovolovala hrát jenom v neděli při hrubých mších a tak, ale to zas chtěli hrát ti varhaníci, co tam byli normálně zaměstnaní.

No, trochu ho nechávaly, ale potom později málo. On jim často utíkal a hrál tajně po různých zapadlejších kostelech a kaplích. Právě na Olšanech u Rocha se potom setkal s tím -- jak mu Čapek říká Kanner -- s tím Hofbauerem -- no to až svým časem.

No, tak potom truhlář nečekaně umřel a jeho jmění, podle československého zákona, přešlo na jeho ženu. Tak teď měla jak tu Karlu, tak Foltýna v hrsti. A potom se u nich začaly pořádat ty snobské hudební sedánky, co je popisuje ten Čapek. Teď se té tchyni právě splnilo, co vždycky chtěla, protože Foltýn, jako teda vzdělanec a muzikant - a při tom boháč - i když mu to vlastně samotnému nepatřilo - tam mohl zvat takovou tu kulturní a jinou smetánku. No, Fricek na tohle vůbec nebyl, to že byl v tom bahnit, je zase chyba. Ale ty dvě ženské ho tak zpracovaly, že si nakonec myslel, že to tak má asi být. Ony ho taky oblékaly, jako panáka, jak si představovaly, že má vypadat umělec. To on chodil potom takový navoněný a hřívou a zlatými řetízky -- ale to ho musely pořád hlídat. On by jinak na sebe vůbec nedbal - on se dokonce i nerad myl - jako malý kluk.

Abyste věděl, ty kluky z konservatoře si tam zval, to je pravda, ale aby tam hráli jako najatí, to byl zase nápad té tchyně.

On to "Ký žal" prý vůbec nesložil ten Mikeš -- to totiž bylo všechno, co -- ale všechno popořadě ---

Tak tolik asi zhruba, jak to s tím Foltýnem bylo až do té Judity.

A s tou Juditou to bylo tak -- to libreto napsala ta tchyně -- anebo snad nějaký její tajný milenec, nebo co. A toho Foltýna [utíla, aby to zhudebnil. Jemu se nelíbila ani ta látka, ani to libreto -- byla to prý už od začátku strašná slátanina - on Fricek nebyl vlastně žádný těžký inteligent, ale přece jen chodil do gymnasia - že ano- tak to trochu snad poznal. Fricek se zdráhal, dost dlouho s tím nic nedělal, ale

pak mu začala ta tchyně ~~hrozit~~ hrozit, že ho i se ženou vyhodí na mráz. Kdyby nebyl ženatý, tak by býval šel, ale té Karly mu bylo líto, protože by si na to nebyla zvykla --- ona se nakonec sama ohnula a i jeho vybízela, že to jako maminka myslí dobře, že chtějí, aby jako vyrostl a vzepjal se až k zenitu -- a kdesi cosi -- tak teda nakonec se Fricek rozhodl, že to teda jako začne psát.

Ale chtěl napřed mít lepší libreto, že prý na tu tchyni se vůbec skládat nedá-- jenže ta tchyně to jako nesměla vědět-- snad si chudák myslel, že by to nepoznala, nebo co -- a to je pravda, že s tím běhal za různými literáty a pak to sám z různých kousků slepoval dohromady -- pak , to se ví, z něho udělali plagiátora-- přece vzato vlastně byl --- a potom, když ta tchyně umřela --- no, to až svým časem vám povím --- Tak takhle to s tou Juditou začalo.

OSM

Z těch Čapkových svědectví o Foltýnovi mě osobně nejvíc zlobí to jako od toho profesora Strausse. Ono to je celkem nevýdatné: Má to asi jen jako ukazovat, že ten Strauss nic nevěděl, že bral podvodného Foltýna jako poněkud naivní učenec za bernou minci, podle toho flancu, co nastavoval Foltýn světu. Jenom malá špína ~~pro~~rdutost tam prokoukne, když se jako ukáže, že mu Foltýn nevrátil nějaké vzácné knihy, které mu ten profesor Strauss s pedantickým nadšením učenice půjčil. Asi se má inferovat, že po svém pádu to ten Čapkův Foltýn jako někde prodal nebo co .

Ale pro mě je ta epizoda dalším důkazem nespravedlnosti a brutality světa. Toho Strausse, nebo vlastně toho člověka, na kterém je ten Strauss, jak se říká, založen, based upon, musel Čapek znát osobně. Musel být asi tak jeho vrstevník. Po druhé válce mu bylo asi tak k šedesáti, tak to odpovídá. Ale vnímal ho ten Čapek taky úplně špatně, jako toho Foltýna, kterého nejspíš osobně neznal. Místo skutečného Strausse, jakousi de luxe variantu, která vlastně neexistovala -- no, tak totiž, jak to vidím zase já, v tom je ten problém.

Vnímal ho zase podle toho, jak mu to okolnosti naservírovaly!

A to si pomyslete, že to byl Karel Čapek, člověk s geniální vnímavostí a postřehem -- co potom my ostatní!

Když o tom tak uvažuji, tak si myslím, že třeba to všechno, jak to vidím zase já, taky není pravda, že třeba ten Foltýn opravdu nic neuměl a byl jen takový histrio a zasloužil si svůj osud.

Ale tak -- ta tragedie je právě v tom, že co ten Čapek líčí a kárá na Foltýnovi -- ~~ta~~ - nepravdivost a podvodnost před sebou i před druhými -- to právě měl vrchovatě ten Strauss. Ale místo, aby ho to zničilo, přineslo mu to postavení a úctu a přístup do stejných kruhů, jako se pohyboval ten Čapek. -- Já bych si skoro přál, abych to viděl špatně já -- tsk jak to líčí Čapek, tak to jaksi dává smysl --

je v tom jako řád a odměna a třet --- bůh jaksi sedí na]pbláčku a diskrétně spravuje svět ---- jenže se obávám, že to asi vidím správně já. Ale potom je to k zoufání.

On ten Strauss je tam jenom načrtnut, ale některá fakta ukazují jednoznačně, kdo to jako má být. Ta viola a ten Abaelard. A taky, že mu dal jméno Strauss. On, když se to tak vezme, mohl být vnímán, že jako vypadal trochu jako pětros-- no.

Tak ten profesor Strauss je -- anebo na čem je založen - je nějaký Th & PhDr Blahoslav Cap, potomek staré rodiny písmáků a luteránských pastorů, asi původně snad ze západního Slovenska, soudě podle toho jména. Štýry kozy, piaty cap, kto vyskočí budze chlap--- taky Ukrajinci říkají kozlu cap, ale s kozáctvem snad neměl co dělat.

Já bych se rád mýlil, ale podle mne to vypadá, že ten Cap nebo Strauss byl právě kvintesence všeho foltýnovského v Čapkově smyslu -- jenže ne v oblasti muziky, ale filosofie a takové té obecné kultivovanosti a vzdělanosti. A sypalo mu to -- hovno se tím zničil!

Počítám, že ti pastoři, ze kterých vznikl, museli být asi hodně chudí, protože takového snoba aby pohledal. On, to se ví, úplně blbý nebyl, měl na př. výtečnou paměť a byl hodně muzikální - to ano.

☞ Ale Krista Boha! Pozér neuvěřitelný. To je strašná bizarnost a brutalita, stavět ho do kontrastu s Foltýnem, jak to má ten Čapek, když to ve skutečnosti bylo právě naopak! Ale to už je ta bizarnost světa!

Já jsem si po válce, druhé, že, já nejsem zase takový methusalém! -- vzal do hlavy, že si jako ještě udělám doktorát - no, nic z toho to se ví, nebylo: jak je člověku přes čtyřicet, už mu hlava tak nové věci nebere, pak, že ano, má své jiné povinnosti a starosti -- a nakonec do toho přišel ten vítězný únor a bylo -- ale vyskytoval jsem se trochu na filosofické fakultě -- tehdy jsem učil ve večerní škole, tak to šlo --- a tak jsem mohl pozorovat toho Capa, protože ten byl ty první tři roky po válce dost ve flóru -- i potom ho dost dlouho

nechali soudruzi existovat. On mně vždycky připadal jako takový ten buttler z těch blbých anekdot o lordech, víte "the buttler raised his eyebrow and said"--- tak tak mi připadal.

On měl takovou dlouhou, jako zkarikovaně aristokratickou vizáž. A nosil se, jako kdyby spolkl lineál. Byl spíš menší.

Něco se mi plete, ale to bude snad vzpomínkový klam, že možná i chodil v takovém tom cutawayi a proužkovaných kalhotách. No, dalo by se tvrdit, že ten cutaway nosil jaksi spirituálně, že se tak odívala jeho duše. No, on byl skutečně přes válku v Anglii, počítám, že se mu tam asi dařilo s úspěšně, protože už doma měl dobrou oficiální posici a teď tam byla ta exilová vláda. No, čtyři roky nebo pět tam byl, a když přijel zpátky do Prahy, mluvil vám česky s anglickým přízvukem!

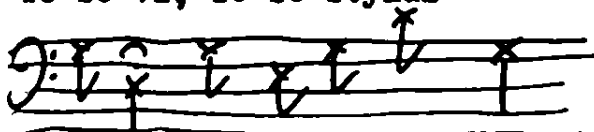
↗ Já vám, jako emigrantovi, nemám vkládat, že za čtyři roky dospělý člověk svou řeč a hlavně přízvuk nezapomene---to spíš si ho obráceně zachová i v té řeči svých hostitelů --- on i Henry Kissinger mluví pořád anglicky jako Němec -- ne obráceně.

On mívával nějakou přednášku, nebo snad seminář ve velké posluchárně -- tam si asi vymínil, protože čekal, že tam bude nabito -- no, nebylo -- sedělo tam vždycky jen pár lidí v předních řadách --- a tam se pak tak jako vznešeně a koženě procházel a špičoval své výklady historkami, co a koho všechno v té Anglii viděl:

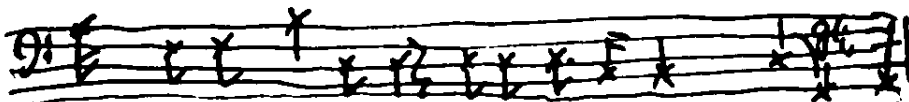
Když jsem mluvil s anglickým krá -- lém, řekl mi Jiří šestý a tak podobně.

To se ví, že se stýkal

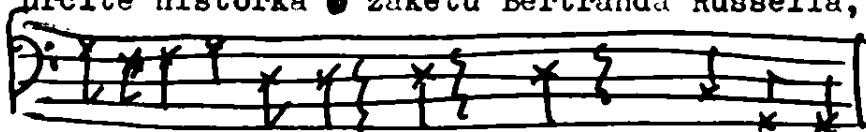
Také s Bertrandem Russellem

--- jistě patřil

k vnitř-ní-mu okruhú jeho dů-věr-ných přá -- tel-

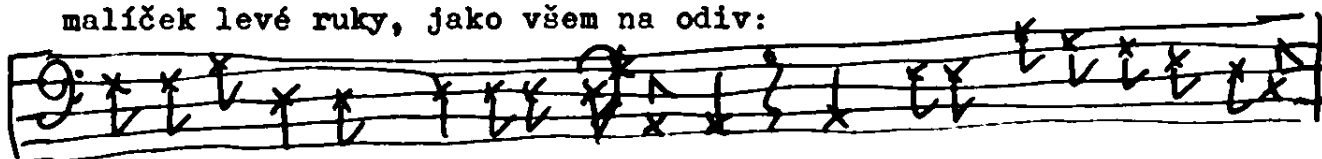
Je dnes těžko rozhodnout, které ty nehoráznosti skutečně řekl a které jsou apokryfní, vymyšlené od potvor studentů. Apokryfní byla určitě historka o žaketu Bertranda Russella, kterýžto žaket

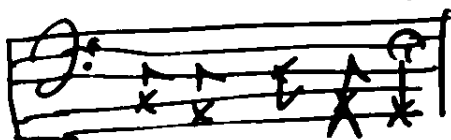
dá-my á pá-no-vé, mám dnes na sobě.

Ale některé ty skutečné výroky si stím ~~emulovaly~~ emulovaly.

Jednou, ~~ato~~ jsem sám slyšel, že nelžu, přerušil Cap svoje peripatetizování před katedrou, postavil se čelem k posluchačstvu a pozvedl malíček levé ruky, jako všem na odiv:

Ten-to ma-lí-ček, dá-my a pá-no-vé, má ce-nu pa-de-sá-ti ti-síc

li-ber šter-lin-ků.

A vypravoval: Tak, jako v Praze, byl i v Anglii, asi v Oxfordu, či v Cambridgi, členem kvarteta profesorů a hrál tam ovšem zase violu.

Ale stalo se, že jeho malíček byl zachvácen nemilým panariciem, neboli, dámy a pánové, vidlákem. To bylo poněkud rozčilující, neboť nemohl hrát. Avšak jeho význační kolegové mu zařídili, že mu toto panariciem vyoperoval jeden ^{známý} ~~vůbec~~ anglický chirurg, pochopitelně gratis. Ale on ten-- nevím už, jak ho jmenoval-- sir Algernon, třeba bral za malou operaci, dámy a pánové, padesát tisíc liber šterlinků. A tak, dámy a pánové, můj malíček ----a.t.d.

A ať se propadnu, jestli jsem si to vymyslel!

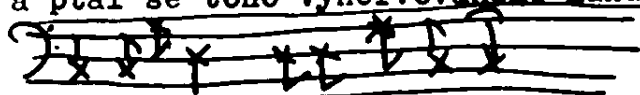
↑ Pro Krista Pána, já myslel že se propadnu-tenkrát!

↓ Tehdy to bylo ještě před studijní reformou a náš systém byl jako v Rakousku, t.j. dělaly se na filosofické fakultě buď státnice, anebo doktoráty filosofie, nebo obojí, žádní promovani ani kandidáti ~~v~~ v ruském smyslu nebyli. Kdo měl obě státnice, měl titul profesora, jako

středoškolského, ale proto se pravý profesor musel zvlášť označovat za universitního.

Na filosofickou fakultu chodili tradičně spíš chudší hoši -- takoví, kterým kariéra středoškolského kantora připadala pro ně dobrá dost a žádoucí. Studovaly se dva obory a spousta studentů si za ten druhý volila filosofii, jednak ~~za~~ takového jako idealistického zájmu, jednak, že to bylo poměrně snadné. A k povinnostem profesora filosofie patřilo taky u těch státnic zkoušet. Ten Cap tímto druhem filosofických plebejců strašlivě pohrdal a zřejmě mu nešlo pód nos taky, že má v této výrobě inteligentů na běžícím pásu přispívat.

Tak, aby dal na jevo svou pohrd, indignaci kradoucha a génia, bral si sebou na státnice violu. Říkal, že je tak zaneprázdněn, že jindy nemá čas cvičit. A když ten chudák kandidát tam něco odříkával a koktal, ten Cap s tím lokajským blasé výrazem stál u okna a šmídlal o všecko pryč. Ale nikdo si na něj netroufal stěžovat, nebo něco. Taky měl kromě toho futrálu a kalafuny na stole ještě dvě jablka a ptal se toho vynervovaného kandidáta:

Co vi-dí-te, pa-ne kolego?

--- Dvě jablka, pane profesore.

~~--- É~~ -- nikoliv. Kdybyste byl studoval mou noetiku, věděl byste, že

vidíte jablko --á --- jablko! Šmídlifidlifidli.

Jeho oblíbená otázka byla taky, že prý v kterém roce byl vykleštěn Abaelard -- zase, že, taková pozérská surovost -- protože to v těch oficiálních dějinách filosofie Harald Höfding-- Josef Král pochopitelně nebylo. Taky to není pro vývoj evropského myšlení moc relevantní, řekl bych.

No, to se za čas rozkřiklo, tak pak každý věděl, kdy byl Abaelard vykleštěn, tak si ten Cap musel vymyslet nějakou jinou nadutou surovost, aby mohl trápit chudáky. Ještě bych o něm mohl dlouho povídat, ale nakonec -- na co?

Ne a vidíte --- proti němu se hněv utlačovaných mas neobrátil.
Po únoru vyhodili z universit spoustu slušných lidí - ale ten Cap
tam ještě dlouho dosluhoval. Sice už si pak tak netroufal, ale držel
fest. Pak už snad měl stejně čas do pense. Tak vidíte.
To je tím, že svět je zkrátka absurdní, málo platné.

DEVĚT

No, s tou Sofií Demetriu to bylo tak -- To byl prý jeden z největších
sopránů, co kdy žily. Ale v době, kdy ji poznal ten Foltýn, nebo
vlastně ona jeho, tak to už nic nebylo. Tehdy už to byla tlustá pa-
desátiletá bába a hlas už se jí taky kazil --- však to tam ten Čapek,
myslím, píše, že ji snad ten Foltýn prvně slyšel jako Carmen -- ona
měla vždycky barvu spíš mezzo -- ale, to se ví, původně měla rozsah
až na púdu a taky dolů až do tenorové polohy. Fenomenální hlas to byl.

↓ No, tehdy se jí už trochu kazil, tak právě brala mezzo role -- to záleželo
na způsobu školení. To tak v minulém století, když ta Demetriu byla
mladá - to víte, to byl Wagner a taky ten verismus -- a taky se nosily
honzíky a náder bujná běl -- teď ty plyšové draperie a palmy -- všechno
jako plnotučně zazobané -- no, a tak se vyžadoval taky hutný hlas,
jako zajíc na smetaně, aby se dostal přes tu barevnou wagnerovskou
sračku, že --- jenže školit hlas na řvaní -- to se brzo zkazí.
Však ta původní Demetriu, ta bába, co tu slavnou Demetriu učila,
ztratila hlas už jako dvacátnice, tak pak se živila školením.

↓ No, tak to při té řvací technice ta Sŏfia ještě dost dlouho vydržela,
měla fond, že.

Ona si dala to jméno Demetriu na její počest, té učitelky, myslím,
původně se prý jmenovala nějak jako Kürbis. S tím se vždycky
chlubili Němci, že jako není Rumunka nebo Řekyně, jak by se podle
toho uměleckého jména zdálo -- ale říkají, že snad byla dokonce
Češka.

Fakt je ten, že si v Čechách koupil nějaké panství, jestli se jí u nás tak líbilo anebo možná, že ten zámek byl laciný --- jenže pak jí ten zámek snad přišel na buben, nebo co.

Tak to se jí pak už tehdy nevedlo, tak učila, ale to jí moc nešlo, protože byla moc temperamentní a netrpělivá a taky nevěděla, co za ty hodiny chtít --- a jinak dávala koncerty a občas ji nechali taky zpívat na jevišti.

Ona, to se ví, v té střední poloze ještě dlouho strčila všechny divy daleko široko do kapsy -- ale to už máte tu závist a tak.

No, a tak se stalo, že měla dávat nějaký dobročinný koncert, co organizovala ta Foltýnova tchyně a ženě. No, a chtěly, aby u piana byl Fricek, aby se na té Demetriu jako přiživil. A zkrátka pak u piana opravdu seděl Fricek, ačkoliv původně nechtěl -- on byl dost stydlavý -- něco jiného je na kruhle a něco jiného na podiu a ještě se světovou zpěvačkou, i když opršlou ---no ale musel.

Matka s dcerou, ty ti hlavu zderou.

No ale, co se nestalo -- ta Demetriu se v tom Foltýnovi zhlídla

a docela bezohledně a vlastně proti jeho vůli ho odvezla na to panství. Tak teď to měly, za to, že si s nimi chtěly dělat slávu.

Ona ta Demetriu mívala všelijaké avantury a eskapády -- byla taková ta sexuální lvice, to víte. Tohle se sice stalo už po válce, ale ta Demetriu patřila ještě k rakouské generaci: Na té době je zajímavá taková ta pokrytecká kombinace pruderie a nevázanosti. Třeba Sládek měl škrupule se Shakespearem, že je jako dvojsmyslný a oplzlý -- když ho překládal, víte -- no, a při tom umřel na tabes. No, spousta příkladů by se dala uvést. Ale taková ta vášnivost patřila k velké operní umělkyni, že ano.

Ona snad byla taky nějaká jako zkažená - prý měla ložnici zařízenou jako hrobku - a taky snad měla být trochu přihřátá, čas od času -- a tak. No, spousta chlapů by se nehněvala, co pak--- předně ta sláva, teď, že už byla starší, to by taky nemuselo vadit, to je jako se děvka zamřít zvěřina -- no, a to že byla trochu tlustá, to většině chlapů taky moc nevadí, jenom, když to není zrovna v módě, tak se to stydí přiznat --- představte si, jak se tam asi vyvalovala na tom černém aksamitu nebo co -- teď to vědomí, co všelijakých velikánů na ní -- no, a to se ví, že asi taky všelicos uměla.

Jenže Fricek na tyhle věci moc nebyl, tak jako nesnášel ani alkohol. Myslím, že se jí asi trochu i bál -- dal se vlastně unést proto, že byl ztuhlý strachem --- tak jestli vůbec zacvičil, za moc to asi nestálo a diva ho s potupou vyhodila --- to má Čapek správně -- no, něco mít musí.

Teď ale, ty jeho dvě ženské doma tak vyváděly, že si tam snad vůbec netroufal jít, anebo ho snad vyhodily, když se objevil.

Ta Demetriu potom brzo na to umřela na mrtvici - říká se, že prý snad proto, jak jí ty dvě hrály -- no, to se mně nezdá, ta měla v tomhle směru tradičně z ostudy kabát--- jako taky ze slávy, že ano. No, asi rok na to ale tlačil šlak i tu tchyni -- tak potom ta paní Karla začala po Frickovi pátrat a pak mu vyplácela tu apanáž, jak to tam má taky Čapek --- předtím nemohla, protože peníze byly na matku a ta se nechtěla a nechtěla smířit --- ono to mělo ještě jeden háček --- ale abych snad nepředbíhal.

Ale potom, co se to stalo s tou Sofií Demetriu, tak Foltýn byl na dlažbě. To není pravda, že by hystericky utekl, protože podepsal směnky. To se možná říkalo -- to víte lidé -- a Čapek se toho chytil.

Taky žádný muzikál nepsal--- to je pravda, že jak se snažil podporovat

↗ různé muzikanty, že taky jeden čas se staral o toho jazzového kašpara-- on se ve skutečnosti jmenoval Hirsch.

Ostatek je fantasie-- pomluva a tvůrčí kvdlub.

DESET

No, s tím Hofbauerem, co mu Čapek říká Kanner, se Fricěk znal už dřív. Však on ten Hofbauer bydlel v takové shanty--teda v boudě-- za Olšany, to má Čapek správně.

A Fricěk, když se mu občas podařilo vyklouznout z té zlaté klíčky, chodil hrát do takových těch zapadlejších a menších pražských kostelíků a kaplíček. A tak taky chodil ke sv. Rochu na Olšana -- já nevím, jestli jste to tam znal, možná, že už to tam třeba ani tak není --- ztratili jsme kontakt ---málo platné. A ten Hofbauer tam chodil šlapat varhany - tenkrát ještě málokde měli motor - - to byl jeden jeho způsob, jak se přiživoval -- ale na varhany nehrál nikdy -- to jenom jednou chtěl-- no, to vám povím později --- tak tak ho ten Foltýn znal.

Ten Hofbauer pocházel z té samé rodiny, co byl ten svatý Klement Maria Hofbauer --- ono se u nás o něm moc neví nebo nemluví, ačkoliv byl Čech z Moravy -- on se totiž odročil, víte.

On byl asi tak součastník Mozarta, malinko starší, ale přežil ho o nějakých dvacet let a umřel až jako padesátník, jak se v té době tak normálně umíralo. On ten sv. Klement Hofbauer byl původně pekař, ale pak se dal k redemptoristům a ti ho dali vysvětit na kněze a pak dělal misionáře v Polsku a tak. Ale po roce osmnáctém, když byl Napoleon v Polsku, tak on byl potom ve Vídni. No, proč vám to povídám.

Protože ten svatý Klement Maria Hofbauer se původně jmenoval Jan Dvořák. O tom muzikálním pobudovi Hofbauerovi, nebo teda Kannerovi píše Čapek, že vypadal jako něco mezi Sokratem a Verlainem. To ale znamená, že vypadal taky jako --- no pravda! -- ale to nikoho nenapadlo, protože byl špinavý a v hadrech chodil to tlusté brejle a taky se holil -- ne, že by byl hladce oholen, to se říct nedá, ale nikdy neměl delší strniště než asi týden.

Ale když potom umíral, náhodou taky ~~ro~~ledviny, tak ho vypátral v té šupně ten ~~deggat~~ Kalina, -- a chtěl se o něj postarat -- ten Hofbauer to mimochodem odmítl, až snad si z toho rozčilení smrt ještě urychlil -- to je teď jedno -- ale jak tak kežel v tom pelechu, tak měl brýle dole a vousy už asi za tři neděle, tak ten Kalina si toho všiml a povídá mu to -- a ten Hofbauer se jen tak krákavě zachechtal a povídá prý -- no dyť -- a pověděl tomu Kalinovi, co a jak. Protože jeho předkové se taky předělali na Hofbauer, na počest toho sv. Klementa, ta moravská větev.

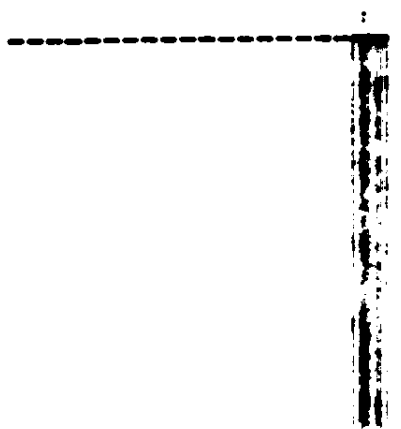
Tak ten Hofbauer se Foltýna jako ujal a nechal ho bydlet u sebe v té šupně. No, Foltýn napřed prodával ty zlaté prstýnky a řetízky a hodinky a co měl na sobě a platil za toho Hofbauera -- ten dost chlastal, to víte. Taky hrál trochu po těch kostelích a tak, ale ta tchyně mu to u kněží kazila a snad na něj žalovala i u arcibiskupa, nebo ~~ukonsistoře~~, že nechávají hrát cizoložníka -- tehdy se to už sice tak nebralo a v církevních vnitřních kruzích se tohle nikdy vlastně moc nebralo -- totiž, když na to nikdo neupozornil. Ale když na to někdo upozornil, tak se báli.

A tak Foltýn pustnul. Já nevím, jestli odešel od ženy jen v tom, co měl na sobě, ale když ne, tak to všechno prodával, a taky rozdával a kradli mu -- až brzo pak vypadal sám jako vandrák -- to tedy zase pravda je. No tak, to už ho pak teprv ~~hát~~ nenechávali. On potom hrával po hospodách a tak, chodil s tím Hofbauerem -- tak tím se snad trochu živil -- ale tam mu dávali občas napít a to právě Foltýn nesnášel. On prý jednou -- ale po docela malinké dávce -- upadl prý do t.zv. chorobné opilosti a zuřil a chtěl toho Hofbauera podžezat -- to prý je tedy taky v podstatě pravda -- potom si sice dával ještě víc pozor na alkohol -- ale to víte, už se stalo -- to mu taky nepříspělo -- no byl z něj už taky pobuda.

No, a to snad je taky pravda, že ten Hofbauer měl nějakou Juditu -- prostitutku snad -- někdo říkal, že byla Židovka -- někde snad kolem Apolináře, co bývala ta jedová chýše -- tak to je snad taky pravda -- a

ta že ho vlastně nejvíc živila. Oni lidé, že jo, tento -- toho Foltýna -- co jsme ho znali -- tak jsme mu ---no, to je jedno -- no tak tak se pak protloukal s tím Hofbauerem. Ale slyšel jsem, s tou Juditou, že ta se pak prý zamilovala do Foltýna a z toho se pak nakonec po různých scénách rozešli s tím Hofbauerem, co mu Čapek říká Kanner. Ale to jsou všechno jen dohady. Ten asi rok, nebo dva, co žil Foltýn v podsvětí, se pořádně neví. To, jak líčí Čapek s tím Hofbauerem a s tím dirigentem jako Kalinou -- to se prý opravdu stalo, to prý je skoro přesně. A škoda, že tam tenkrát nebyl Foltýn, protože ten Kalina by si ho musel taky všimnout a mohlo to snad ještě dopadnout dobře.

Protože ten Hofbauer měl už otrávenou duši, ale Fricek asi ještě ne -- toho se dlouho nic nedotýká, toho chránilo takové to jako duševní dětství. Jenže tehdy už spolu nepekli - Hofbauer a Foltýn. Oni se potom zase smířili, ale to bylo později. Ale možná, že už by ho to taky nezachránilo, protože někteří říkají, že už byl taky morálně na dně, jako ten Hofbauerčá Kanner. On sice nepil, ale někdo říká, že začal šňupat koks. Ale jiní zase říkají, že by na to neměl. Jo, leda od té Judity, snad -- nebo od víc holek -- kdopak ví. Já jsem taky ještě všelicos slyšel. Ale já si myslím, že to jsou pomluvy. Jak říkám -- ten rok nebo dva, co byl Fricek namraze, o něm nevíme pořádně nic.

JEDENČET

Yes?--- Not at all. What can I do for you? -- Well, do have a guess. French? No it's not French-- of course not. -- Look, sir, I don't want to be rude-- but I bet if I told you you still wouldn't know --- O.K., let's have a test-- I tell you the language and then you tell me ~~which~~ which part of the world it is spoken. ----- O.K., ~~then~~ , we're speaking Czech-- No, not through Italy-- I told you didn't I --- so you see--- what's the use -- doesn't ^{ring} ~~sound~~ the bell--does it? -----Cicerio. --- Já nevím, to já nikdy nepochopím, že oni jsou takovým zvláštním způsobem blbí -- v něčem jsou vynikající-- ale na něco jsou ^{byl} ~~zabednění~~ ^{byl} ~~to je to~~ ---- prosím vás, copak ten chlap nikdy neslyšel francouštinu? Vždyť ta se jedine ještě v jejich školách učí, je to the foreign language. A přece jejich vlastní slovník je nevím z jakého procenta stará franština-----a furt tam jezdí a frantíci sem--- a to ten člověk měl přece vzdělaný přízvuk -- co teprv ti jejich průměrní nigramotové ----kdyby tak ti chudáci u nás doma věděli, jak na ně ten slavný Západ sere z vysoka--- darmo mluvit --- víte, to mě tady nejvíc šokovalo--- pár měsíců po invazi a hovno věděli, hovno se zajímali i když toho tehdy byly plné noviny a televize ----- French! My arse! Thank you, Mike. Tak na zdraví.

Tak kam jsem to minule dopovídal?

O tom, jak ho ty ochechule vyhodily a jak pak bydlel dva roky s tím Hofbauerem a vůbec s tou spodinou, že ano. ~~Ja~~ taky, že se vlastně pořádně neví, co se tam dělo. No, to už jsem vám přece říkal, asi pak za rok, za dva, umřela ta tehyně. A ta paní Karla to potom všechno zdědila -- totiž -- no, to já vám povím svým časem --- tak ona pak dala po Foltýnovi pátrat-- a nakonec se zase nastěhoval k ní.

Ona ta Karlička nebyla zlá --- jenom taková trochu moc svéhlavá -- no nikdo není dokonalý. Teď ale -- on si už zvykl na větší svobodu --

--- snad v tom byla taky ta Judita, nebo někdo - nějaká holka, myslím -- a už ze sebe nenechal dělat takového panáka. Chtěl mít svobodu. Taky si tam do toho solidního baráku, co bydleli, na Vinohradech to bylo, vodil všelijaká individua a tak --- no to nedělalo dobře. Tak nakonec se jako zase rozešli, ale ta paní Karla vyplácela tomu Frickovi tu malou apanáž --- to je tedy pravda, ale s tou směnkou a tak to je nesmysl. Jenže teď má ta historie druhý konec:

Tak poslyšte:

Ta tchyně, jak víte, napsala libreto k té operě Judita a ještě za svého života chtěla, aby to Foltýn zhudebnil. O, tomu se do toho nechtělo - to už jsem vám říkal.

Předně mu neseděla ta látka, potom to libreto bylo blbé -- to už jsem vám říkal, že když ještě měl od tchyně peněz kolik chtěl, hajímal si tajně básníky, aby mu napsali libreto k Juditě a pak z toho praskal domů. Homady jedno ---- on tomu tak nerozuměl -- to nebylo jako Wagner ---

ostatně, něco podobného udělal i Janáček s tím panem Broučkem-- však se kvůli tomu rozkmotřil s Mahenem. Tak v tom má Čapek pravdu, že, jenže to vidí z takového jako podezřívavě degradujícího hlediska-- vidíte, Janáčkoví to nevyčítá nikdo--- to už tak máte---

No, pak nastaly ty události a z věci sešlo. Teď ale-- ta tchyně mu v poslední vůli odkázala nějaký kapitál - dost slušný, skromně by se z toho dalo žít snad do smrti --- pód podmínkou, že Foltýn zhudební její operu Judita a postará se o její provedení do tří let po její smrti. No tak -- Foltýn chtěl žít na svobodné noze -- brát od ženy apanáž se mu nechtělo -- a tak se tedy pustil do komponování.

V té době už zase bydlel u ženy -- totiž v jednom z těch domů --- měl tam jen takovou jako garsonku --- ale nájem neplatil -- ale moc se spolu nestýkali --- byla to spíš Frickova vina , to s ví, ale ta Karla si to vlastně trochu zavinila sama, protože napřed

byla na Foltýna moc panovačná a to on nesnesl. Potom s tou Sofií Demetris byla i s tou tehyní sesačátku dost nerozumná - ne, měla ho ráda -- on za to Frick vlastně ani moc nemohl -- to už jsem vám líčil-
ne.

Tak teda Frick začal psát tu Juditu.

Opak, šlo mu to snadno, to by ani nebyl Frick Foltýn -- jaké to ale bylo, to se neví -- no počkejte, já vám to za chvíli vysvětlím -- ne dávalo se to, co pak -- i partitura existuje -- ale právě, že tomu Frickovi už od mládí podrývali sebevědomí -- anebo možná že i od přírody byl moc bábovka na ten životní boj -- kdepak ví -- v tom byl právě ten kámen úrazu.

Tak teda začal psát.

DVAŘÁCT

Tam v tom Čapkovi je, že Foltýn mluvil také o opeře Abaelard a Héloise --- Čapek to tam podává tak, že to bylo zase jen takové kecání. V té souvislosti se u něj také objevuje ten profesor Strauss, nebo teda Cap.

Tak já vám něco řeknu: Ono to není jisté, tak abyste si nemyslel, že pomlouvám, ale slyšel jsem, že ten Cap prý chtěl nabýt slávy jako skladatel a tak že prý vyhledal toho Hofbauera a chtěl na něm, ab mu k tomu Abelaerdovi napsal mšíku - totiž slova si prý napsal sám -- no ten jak byl, tak ho hned poslal do prdele, ale řekl mu, že snad Foltýn by to pro něj udělal --- to se ještě s Foltýnem hádali -- no a tak snad začala nějaká spolupráce-- Foltýn byl dobrák a měl radost, že ho někdo bere vážně -- ale pak z toho zřejmě nic nebylo - to bylo ten rok nebo dva, co byl Foltýn v tom kanále. Ale jak říkám, nic pořádně nevím -- a může to klidně být taky výmysl.

Sice bych se nedivil, jak jsem znal toho Capa -- ale jak říkám, nerad bych ublížil někomu i když je jako ten Cap. Tak to radši zapomeňte. To se ví, já vím o jiném takovém případě -- no, ale to sem nepatří, co pak. Možná ostatně, že to byl někdo jiný z těch kruhů. Prosím vás, tam se to tak nebere.

Totíž to je jako se vším: Víte, že třeba ru-ské kněžny se koupaly před mužiky úplně nahé, ještě v minulém století -- tak to u nás nějaký sto, dvě stě let před tím asi taky -- prostě je nebraly dost jako lidi.

A to se ví, plagovat někoho z vlaytních řad, to by nechtěli, protože mimo jiné by se na to taky spíš přišlo a nedalo by se to ututlat.

Ale nějakého vandráka, jako už byl tehdy Foltýn, teda když byl na dně, to se prostě tak nebere. To už není člověk, to je ten živý nástroj, jak, že ano, definuje Aristoteles otroka. Tomu se může vzít co chce, jako včelám med, nebo ovčím vlna--- s přihlédnutím k různým modifikacím

zvykového a kodifikovaného práva, aby nenarazili, ovšem.

Já s tím mám sám zkušenost -- a to je pravda pravdoucí.

Ale to sem nepatří, tak vám to povím až někdy jindy.

TŘIÁCT

Tak počkejte, kde jsme přestali?

A a, jak ten Foltýn začal psát tu operu. To se ví, šlo mu to dost dobře, psal prý rovnou do partitury -- no, facilní, že ano.

Protože nedělal skoro nic jiného, takže to měl asi za půl roku hotovo, nebo možná i dřív.

Tak ale teď, co se nestalo:

Oni sice toho Foltýna kopali do prdele už od ranného mládí -- a směli se mu a tak -- jenže dokavad byl úplně mladý, tak to tak ještě nevypadalo. Předně mladíkům sluší skromnost a jisté utlačování tak nevádí.

Potom si mohli ti kolem a i on myslet, že se ještě jako vypracuje.

No ale, teď si to vezměte -- už teď stárnul, ničím nebyl, ani ty peníze už neměl, protože žil jenom z té malé apanáže -- konservatoř nebo tak neměl taky a nad to se vědělo, že asi dva roky byl mezi úplnou spodinou.

No, tak to už ovlivňovalo způsob, jak ho vnímalo jeho okolí a i on sám sebe. Původně mu muzika připadala úplně přirozená, tak jako člověk dýchá nebo chodí -- a měl z toho radost a legraci sám pro sebe a že tím těšil

druhé. Ale teď mu pořád léta říkali, že kdesi cosi a facilní a tohle není a tohle by mělo být jinak -- tak on už z toho byl poněkud zmaten

a začal věřit sám, že asi tedy na to moc není, když se mu tohle pořád a pořád stává. Nevěřil si čím dál víc, nebo si věřil čím dál méně, či

jak se to správně říká. A tak k sobě začal zvat ty muzikanty -- to je teď da pravda -- a by se na tu Juditu podívali.

No - abych nezapomněl -- přes to všechno ta paní Karla v něj pořád ještě jako věřila a tak ; když na ní přišel, že potřebuje kvůli Juditě víc peněz, tak mu je beze všeho dávala. Asi si říkala, že žít s tím bláznivým muzikantem je stejně peklo -- tak aby z toho snad aspoň trochu něco bylo, aby si nepřipadala taková podvedená osudem. Tak to je možné, o těch koších s langustami a bažanty -- to by tak být mohlo, on Fricek rád lidi zahrnoval dobrotami, když mohl a tak jako dětsky překypoval.

Teď ale ti muzikanti mu do toho vrtali a že tohle a támhle -- z různých důvodů a motivů, často i z několika najednou, smíšených v jednom člověku to se ví. Já si myslím, že hudba nás blaží taky proto, že je složitá tak, jako naše vlastní nitro -- no to sem vlastně nepatří --

Taky, že ano, někteří prostě nevnímali toho Foltýna jako samostatnou bytost a jaksi nechápali, že on má taky právo na svůj vlastní výraz. Tak mu do toho vrtali, jak by si to představovali oni sami: To byli ti, co měli za sebou nějaké skladatelské úspěchy a viděli to ze svého hlediska a mysleli si, že to má být tak, jak to cítí a vidí, či slyší oni. A protože ten Foltýn se zatím neuplatnil, tak jim připadalo, že jako sám dost neexistuje. Některý mu do toho vrtali a předělávali mu to jako z principu --- tohle a tohle se má udělat takhle a takhle a když se to tak nedělá tak to je eo ipso chybně.

To byl asi třeba trochu ten Trojan, nebo jak se ve skutečnosti jmenoval. A jiní měli vztek, že to tomu Foltýnovi tak snadno jde, tak chtěli aby se nad tím trápil jako oni sami, a říkali mu, že to ještě není ono a že to musí Houbějí prožít a protrpět a kdesi cosi.

A jiní prostě chtěli víc těch langust, tak si mysleli, že čím to víc prodlouží, tím to bude lepší. A jiní měli zase jiné důvody.

No, t n Foltýn se v tom vyznal pořád mín a mín a nechal se pasivně strkat -- zdálo se mu, že to snad není dobře - ale to byli všichni páni muzikanti, kteří měli diplomy z konservatoří --- ta AMU tehdy u nás ještě dávno nebyla --- a úspěšně nebo dosti úspěšně, aspoň sami, se tím živili -- tak si to všechno nechal líbit. Taky ho napadlo, v jakém si naivním chytráctví, že když jim nebude odporovat, že mu to spíš pochválí a pomůžou tomu k provedení. Veselo mu z toho moc nebylo, ale nechtěl si uvědomit proč. Nechal si pak radit a zasahovat do Judity i od těch studentů --- to je teda pravda, s tím "muzeinem" a tak. A nakonec už ti muzikanti neopravovali Foltýna, ale jeden ~~dom~~ého a někdy i sami sebe, protože zapomněli, že to před tím tak udělali sami a mysleli si, že, z principu, to tomu Foltýnovi musí nějak opravit -- jakdyby čert na praseti jezdil.

To se ví, že z toho byla slátanina, jakpak jinak. Tomu Foltýnovi se to pořád jako nezdálo a nezdálo, ale to, že by on na to mohl třeba mít lepší názor, než ti oficiální muzikanti, ho nenapadlo.

Podle Čapka mu tam zůstala jenom tři dobrá místa -- Holofernés s Juditou ve stanu, motiv panny a to "Ký žal."

Tak abyste věděli

Toho Holoferna mu tak předělal ten Hofbauer, to je jasné -- oni se pak X spolu zase dali dohromady --- ale ten motiv panny a Ký žal ---- to je, abyste věděli, všechno, co tam zbylo z toho původního Foltýna.

Ono mu právě bylo dost divné, že mu to nikdo nepředělal --- to víte uniklo to jejich pozornosti--- ono to bylo dost původně rozsáhlé-- jako stará grande opéra -- jenže moderní -- oni to mimochodem taky seškrtali, že to musí dneska být kratší --- tak to jim nakonec uniklo-- tak Foltýn se ptal toho Mikeše, co tomu říká a ten to pochválil -- tak tímhle způsobem ^{by} jen Patty Mikeš do toho ve skutečnosti dostal -- jaksi pasivně .

Oni totiž potom ti muzikanti, když si z toho jednou dělali v hospodě legraci, tak se ptali toho Mikeše, co on tam udělal--- a ten jim řekl, že ten Ký žal a motiv panny ---proto, aby už to nikdo nepředělával, aby to tam zůstalo ---protože mu toho bylo líto.

No, vy si teď třeba řeknete, že vás kulím, že je to nenáhlá a jenom taková jako anekdota, ale bylo to tak. Račte si uvědomit, že svět je absurdně bizarní a že se může stát všechno, co si můžeme myslet -- tak tady to máte : stalo se i tohle.

Ten případ Foltýn je sice extrémní, ale v méně vyvinuté formě je doložen nesčíslněkrát-- to se děje trochu vlastně pořád. Někdy to tomu opravdu pomůže na nohy a někdy to tu věc vlastně zkazí a všechno mezi tím.

A v dost vyvinuté formě je ten případ, nebo jeho možnost doložen z dějin hudby a dost nedávných: O symfoniích Antona Brucknera se totiž pořádně neví, jak měly vypadat, protože mu je taky každý opravoval a Bruckner si to dal líbit a tak jeho symfonie existují každá i v kolika verzích.

No, živí se na tom dodnes dost musikologů, hádáním, jaká mohla být u každé symfonie ta původní verze. Jenže Bruckner byl přece jenom profesor vídeňské konservatoře a později měl už i za živa dost úspěch , tak si přece jen tak úplně netroufali.

ČTRÁCT

Tak když mu z toho udělali tu slátaninu, tak ten Foltýn to dal všechno ještě jednou opsat --- je škoda, že se nezachovala ta původní Judita, ani ty mezistupně -- asi to všechno spálil -- a začal s tím chodit a jezdit po těch několika operách, co u nás tehdy byly a taky po nějakých amatérských operních společnostech -- taky dokonce po německých, jak to u nás tehdy bylo.

Ale to se ví, nikdo mu to nevzal, teď to byla opravdu trapná slátanina - jakpak jinak-- když to skládalo snad asi osm lidí -- no a tak měl Foltýn ke všemu ještě tu všecku potupu, so se v takových případech na nešťastného pseudotvůrce vylévá.

Potom už věděl, že asi neměl uhýbat, ale teď už byla dobrá rada drahá. Protože termín, do kdy se měla ta Judita provozovat, už pomalu vycházel. Kdyby ji do té doby nedostal na scénu, měla jeho podíl na dědictví slíznout nějaká bláznivá náboženská sekta. Byla to jeho poslední možnost jak získat určitou neodvislost. Tak tehdy se Foltýn opravdu zadlužil a kontem toho dědictví -- to je asi reálný podklad toho o těch směnkách -- najmul ten ateliér a zpěváky a muzikanty -- to se ví, jenom v rámci rozumných možností, tak opravdu takové všelijaké vysloužilce a mrchopěvce a tak -- Taky není pravda, že se na něj směnili, jak to má ten Čapek -- něco tohle vlastně už dopisovala ta Olga -- no oopak, já se zdržuju hlasování, kdo vlastně byl dost jako ten Čapkův Foltýn -- byla to nakonec jeho žena, že. Ale to se ví, ti hudební přátelé, co mu to tak zkurvili, tam přišli.

To je teda pravda, že poslal vstupenku tomu rodinnému advokátovi, ten tam totiž musel být jako vykonávatel závěti, aby potvrdil, že podmínka byla splněna. Ta paní Karla tam chtěla jít taky sama od sebe, ale Foltýn jí nedal -- trochu jí to vysvětlil, ale úplně se přece nepřiznal.

No, tak teď to hráli, v tom ateliéru. To je tedy pravda, že Foltýn měl na to vypůjčený frak -- z půjčovny -- on ten jeho starý mu teď byl veliký a nový na jedné příležitost nechtěl -- i když ta paní Karla mu to papřed tak navrhovala.

No, tak teď to bylo.

Ale teď se to všechno jevílo tak, jak to popisuje ta Olga Scheinpflugová - a ten Foltýn, skladatel teď už neexistující opery, ze které zbylo nakonec jenom pár taktů, to všechno teď přesně viděl, protože jemu se to jevílo taky tak. Ale říkal si pořád - musíš to vydržet, musíš, je v sázce tvoje svoboda. Copak, vydržel to dost dlouho.

Ale když slyšel ten posměšný aplaus, o kterém věděl od začátku že je posměšný ---ne, že by tam teprv za pět minut dvanáct nějak mysticky prokoukl- když to slyšel, tak už to nevydržel a sesypal se.

Tak dlouho mu všichni upírali nos mezi očima, až mu nakonec jaksi pomyslně upadl. A ti teď nad tím jásalí bláhem, že už konečně mají beznosku.

Někteří z těch, co se kdysi nad jeho improvisací skrytě měnili v kanárky a okurčičky, si teď říkali -- no, vidíš, to se nám přece jenom tak zdálo--

a on za tím to je blbás, blbec to je -- kam pak na nás --- a ani si to nemuseli namlouvat, protože z té Judity blbost jen kapala slovem i hudbou,

A to vlastně byli titíž lidé, co si to takhle připravili. Ale už to tak nevnímali-- teď se jim to jevílo jako výtvar Foltýna a jen Foltýna.

Zabila ho prolhanost, to je pravda, to má Čapek pravdu, jenže ne jeho vlastní. Anebo vlastně taky, protože se té cizí prolhaností neuměl

postavit. Místo, aby si řekl, že bude psát jako Foltýn a ~~XXXX~~ konec, tak si myslel, že když se ohne, tak že se světu zavděčí a ten ho pustí

k lizu. Jenže kdo se ohýbá, tak vystrkuje zadnici a vyzývá každého,

aby si kopnul. Anebo já nevím, třeba jsem naivní. Podívejte se, kdyby se

třeba Prokofěv neohnul před Stalinem----- no, bylo by to krásné, kdyby se ukázalo, že nakonec jako vítězí to etično, že jó-- jenže kdoví.

Právě Čapek toho svého Foltýna tímhle způsobem pojal --- no a teď vidíte,

že je to vlastně paškvil. Asi se prostě musí vědět, jak na to, to bude to, ale Foltýn byl, kromě toho vlastního nadání, moc jako dítě. Já si myslím, že ve světě žádná mravnost nefunguje, podívejte se na přírodu, jak je krutá, ačkoliv třeba možná u lidí --- no já nevím, jako to nevěděl ani ten Foltýn.

To je starý optický klam, že když se někomu nevede, tak myslíme, že je tím nebo oním způsobem vlastně darebák. A taky naopak.

No, ten Foltýn si ale uvědomil, že na to předclávání neměl přistupovat v žádném případě, ethika nebo ne. Protože, i kdyby ta jeho vlastní Judita byl blbá, tak by to splnilo ten účel s tou závětí, jako ho to splňovalo

i teď s tou ghostovskou slátaninou. A kdyby to bylo náhodou dobré, tak tím lepší.....Takže to vlastně udělal úplně stupidně.

A když si uvědomil, že to nakonec bylo všechno jeho vina, sesypal se úplně, to je pravda.

A odvezli ho na psychiatrii, ke Karlovu jedenáct.

Měl akutní, reaktivně vyvolaný amenní stav, říkal mi ten Dr Parma. Ten si to totiž našel v archivu, jinak on Foltýna už nemohl pamatovat, totiž ne jako doktor---on bude asi tak váš vrstevník-- plus minus.

Ta Judita se medohrála, to je taky pravda. Ale ten advokát to jako nevzal v úvahu protože se hrála a tak to v té závěti stálo. A Foltýn dostal svoje peníze. Já nevím, jestli u toho podle našeho zákona musel být ještě taky notář -- no to je detail. Ale už pro něho pak to pokoření bylo vlastně zbytečné, už těch peněz neužil.

Když ho asi po dvou, po třech dnech pustili z blázince, už do něho nic nebylo. Žena si ho vzala domů, smířili se úplně.

Ještě asi tak dva roky byl živ, ale chřádnul, až nakonec tiše uchřádnul.

PATRÁČ

Oni ^{mu}pak ti muzikanti vystrojili tu muzikantskou kremaci, jak to tedy popřesuje ten Čapek jako ústy té paní Karly a pak to ještě ^{je} jednou opakuje Schönpflugová v tom jako dodatku, jak to jako mělo být.

Totíž, jak oni si to představovali, podle doslechu.

Tu paní a tu kremaci, myslím.

Počítám, že asi ze špatného svědomí mu tu kremaci vystrojili. Já jsem tam tenkrát nebyl, já jsem musel tenkrát služebně do Moravské Třebové a odložit se to nedalo, ta Třebová, myslím. Počítám, že mu to vystrojili jako ze špatného svědomí. No, ti co tam hráli, ti ho snad ani neznali.

↗ Kromě toho profesora Rinneburga, ten totiž seděl v krematoriu u varhan. Ale ti, co to organisovali, myslím.

Ono tam nestojí, které largo od Händla mu hráli, asi z toho Xerxa, že, to se tak na funusech dává, no a taky se tam nepraví, které Beethovenovo kvarteto. Ale asi hráli jenom jednu větu, to nemohli hrát celé, na to je v krematoriu moc velký provoz.

Jak říkám, já jsem tam tehdy bohužel nebyl.

Ale slyšel jsem, že ani ten funus se neobešel bez škandálu, ale jak říkám, sám jsem tam nebyl, může to být taky jenom něčí fantasie, to víte lidi. V tom Čapkově se ta paní Karla o tom nezmiňuje -- no to je pochopitelné - jako z piety - aťe prý tam byla scéna.

Tak já vám povím, co jsem se o tom doslechl.

Když toho Foltýna pustili z blázince, tak on už většinou jen tak seděl. Chvilími se usmíval, chvilími plakal, mluvil velice málo, ale když, tak to bylo normálně, k věci. Někdy ho ta paní večer vyvedla na procházku, ale on jenom tak nepřítomně chodil.

Potom začal scházet a chřádnout, tak mu zavolali doktora, ale ten nic nezjistil. Něco mu snad předepsal, jako ~~na~~požilí, ale to bylo k ničemu. A nakonec už Foltýn ležel. Na piano, od té Judity, už nesáhl.

Ale jednou, to už byl hodně slabý, si zavolal toho strejdu, co se jim staral o zahrádku a tak a řekl mu, jděte na ta a ta místa, ptejte se po Hofbauerovi, a kdyby tam nebyl, tak ještě tam a tam --- no tak ten strejda přivedl.

A když přišel, tak povídá Foltýn, že by mu chtěl něco nadiktovat.

A ten Hofbauer povídá, ale Fricku, vždyť já na psaní už dávno nevidím.

A ten Foltýn povídá, to je jedno, já tě znám, ty máš pod čepicej, pod čepicí, ty si to budeš pamatovat, tak poslouchej.

A začal mu potichu hvízdát a zpívat, hlas po hlase, nebo vždycky dva hlasy - takovou pomalou skladbu asi pro pět reálných hlasů nebo pro šest to snad bylo a kontrapunkt- moderní, takový. A když později zpíval další hlasy, tak ten Hofbauer pokyvoval a hvízdal nebo zpíval, některý ten hlas co už znal od Foltýna z dřívějšíka. A asi dvakrát si dal něco opakovat. A pak šel k pianu a všechno to najednou zahrál a prý to bylo velice dobré, říká mi někdo, kdo to potom slyšel.

A ten Foltýn se usmál a už pak nic neříkal. A ten den v noci umřel.

Jo, prý se ho ptal, ten Hofbauer, pro jaké obsazení to jako má být a Foltýn řekl, to je jedno, to je jenom hudba duchů, bez těla, ale když, tak by to mohly hrát třeba smyšce.

Těď měl Foltýn tu kremaci a ti profesori mu tam hráli, tak ke konci vylezl na kůr ten Hofbauer a chtěl aby ho pustili k varhanám, že by chtěl Foltýnovi zabránit jednu jeho, teda Foltýnovu, skladbu.

Ale protože to byl pobuda v hadrech a smrděl špínou a kořalkou a protože chtěl hrát Foltýnovu skladbu, o které předpokládali, že musí být zase špatné že by jako porušila tu pietní vysoce uměleckou atmosféru a kamufláž- a pro-

tože za varhanami seděl ten Rinneburg, který se té skladby i po Frickově smrti bál, i když tuhle konkrétně neznal, tak mu to nedovolili.

Ten dirigent Kalina tam tehdy nebyl, jinak by to asi prosadil.

on s uměl, že
jako

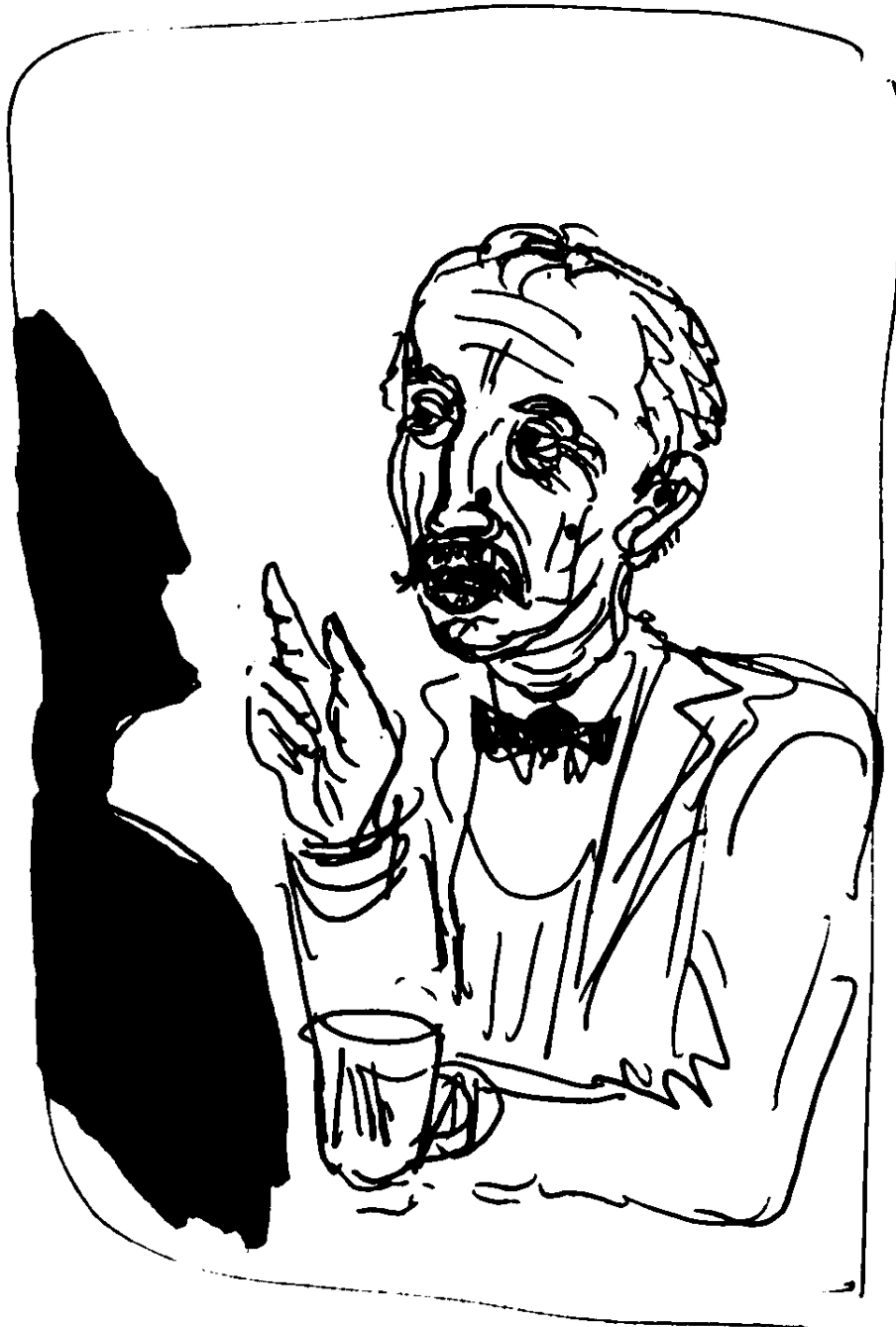
A Hofbauer tam udělal škandál a museli na něj zavolat policii, která ho zatkla.

A tak ani ten funus se Foltýnovi nepovedl. A ta třetí dochovaná Foltýnovi ~~skladě~~ umřela s tím Hofbauerem.

----- EPILOG

Tak tohle mi vykládal ten starý pan Skalický a je to tu zaznamenáno víceméně tak, jak to vykládal. Kronikář příběhu se dosti podivil, když se s ním chtěl později ještě k vůli něčemu spojit a zjistil, že pan Skalický prostě zmizel. To je ovšem ve svobodném světě snadno možné, jakožto ^{t.j.} ~~stín~~ svobody. The right to disappear freely and democratically, ale divné na tom bylo to, že toho pana Skalického nikdo neznal a ani nepamatoval. ^{tak!}

Protože tomu vypravěči ^{tak!} občas uklouzl dialektický výraz, jako na př. "čepicej" a podb / ~~kte~~ kterážto konkrétní instance je zde, pro zachování koloritu, ponechána/ vymyslel si kronikář romantický nesmysl, že pan Skalický byl vlastně zjevením samotného Autora. Jak známo a bohatě doloženo, byl K.Č. fascinován možnou mnohotí pohledů a výkladů jedné věci, i když to většinou dělal tak, že ty jednotlivé pohledy přece jen nakonec konvergují k jakési objektivní pravdě. Ale je zajisté možné podst dva diametrálně rozdílné výklady jednoho sledu událostí a třeba tohle zamýšlel udělat s tím Foltýnem: První verzi, že Foltýn byl jako pozér a břídl, stačil ještě jakžtakž napsat, ale druhou, totiž že Foltýn byl naopak nadaný a.t.d., už nestihl. A tak obchází a hledal někoho, kdo by to za něj dokončil, a.t.d. Ale třeba ho jako nikdo dlouho neposlouchal nebo mu nevyhověl právě z úcty k němu, a ~~tak~~ Ale nejspíš byl pan Skalický normální emigrant, někam odjel, třeba k příbuzným a tam možná i umřel, však už měl léta. A pocházet ~~z~~ -

57

z Podkrkonoší se může i bez metafysiky.

Ale jestli je to tak, tak možná teď už víme, jak to opravdu bylo s Foltýnem.

Ačkoliv -----

KONEC

